

AKTIVIZET DRAMATURGU UN
TEATRU SADARBĪBU!

Šinīs dienās, atzīmējot piecus gadus, kopš publicēti VK(b)P CK vēsturiskie lēmumi par ideoloģijas jautājumiem, kopā ar visu padomju tautu sava radošā darba pasērējo stāvokli vērtē un analizē visi padomju literatūras un mākslas darbinieki.

Padomju zemē Leņina-Staļina partijas vadībā nepārtraukti rit grandioza, cilvēces vēsturē vēl nepieredzēta celtniecība. Padomju tauta strauji rada komunistiskās sabiedrības bāzi. Līdz ar to nemitīgi aug un paplašinās darba ļaužu masu ideoloģiskās audzināšanas, padomju literatūras un mākslas uzdevumi.

Partijas lēmumu iedvesmoti, padomju literatūras un mākslas meistari radījuši un rada vērtīgus darbus, kuros atspoguļojas padomju dzīves plauksme, padomju sabiedrības pirmindas cilvēku — komunistu un bezpartejisko boļševiku — cildenās morālās īpašības.

Padomju tautu brālīgajā saimē mūsu socialistiskās Dzimtenes saimniecības varēnības un padomju kultūras idejiskā un mākslinieciskā kaldināšana, pilna sajūsmas, piedalās arī latviešu tauta. Tomēr, neskatoties uz gūtajiem panākumiem visās kultūras nozarēs, mūsu literatūras un mākslas darbinieku sasniegumi vēl tālu neatbilst darba ļaužu — strādnieku, kolchoznieku un padomju inteliģences — vienmēr pieaugošajām prasībām. Īpaši tas zīmējas uz dramaturgu un teatru pienākumiem, kuru radošajā sadarbībā tieši pēdējā laikā atklājušies nopietni trūkumi.

Sakarā ar VK(b)P CK lēmuma «Par dramatisko teatru repertuāru un līdzekļiem tā uzlabošanā» piekto gadadienu pagājušajā nedēļā notika Padomju Latvijas rakstnieku un teatru darbinieku republikaniskā sanāksme, kurā viņi iztirzāja savas daļrādes idejiskos un organizatoriskos jautājumus. Pēc tam sanāksmes dalībnieki piedalījās plašā apspriedē Latvijas K(b)P Centralajā Komitejā, kas liecina par boļševiku partijas nepārtraukto gādību un palīdzību mūsu māksliniekiem viņu darba svarīgāko problēmu sekmīgā atrisināšanā.

Piecos gadus pēc VK(b)P CK lēmuma par teatru mākslas jautājumiem Padomju Latvijas teatros gūti krietni panākumi. Padomju autoru lugas teatru repertuāros tagad ieņem pirmo vietu. Vairāk nekā 150 šādu lugu 11.000 izrādes republikas pilsētās un lauku rajonos noskatījušies 2 miljoni 500 tūkstoši apmeklētāji.

Bet skatītāju pieaugumam pagaidām vēl atpaliek jaunu padomju oriģinālu lugu skaits, arī to kvalitāte. Blakus jau pazīstajiem dramaturgiem nav izaudzināti jauni kadri.

Mazais lugu skaits pats par sevi jau rāda, ka mūsu dramaturģija vēl nav spējusi runāt par virkni pašu svarīgāko tēmu. Tādēļ uz republikas skatuveņiem neredzam plašu, vispusīgu mūsu šodienas dzīves attēlojumu, neredzam tik spilgtus komunisma celtnieku tēlus, kādi gan rūpnīcās, gan kolchozos, gan padomju iestādēs praktiskajā darbā sastopami ik uz soļa un kuru raksturo un rīcībā izpaužas laikmeta būtība.

Nupat republikas teatru atvēruši savas durvis, sākušies jauna sezona. Tikai viens teatris — Akadēmiskais Dramas teatris — to levdājis ar jaunās oriģinālās inscenējuma. Pārējiem teatriem nav bijis pa spēkam ne vien līdzīgā veidā sākt jauno darba cēlienu, bet tiem repertuārā vispār nav konkrēti ietilpināti oriģināllugu.

Par to pirmā kārtā vainojami dramaturgi. Rakstnieku savienības valde un dramaturģijas sekcija, kas nerūpējas par dramaturģijas attīstības aktivizēšanu, nedeg par to, lai teatriem netrūktu jaunu laikmetīgu lugu. Ne mazākus pārmērumus pelna Mākslas lietu pārvalde, kura nav izlietojusi visas iespējas, lai ar savu ierosmi un atbalstu stimulētu jaunu lugu rašanos. To neveicina arī republikas teatru kolektīvi. Nereti ir gadījumi, kad teatru nepalīdz un nespēj palīdzēt dramaturgiem novērst trūkumus viņu jaunajās lugās.

Dramaturgu un teatru vājā sadarbība, kā to raksturoja minētā republikaniskā sanāksme, radusies arī boļševistiskās kritikas un paškritikas neizpratnes dēļ. Tas, protams, nevis saliedē šos kolektīvus daļrādes saskatīto kļūdu un trūkumu novēršanai, bet reizēm pat atsaldē vienu no otra. Līdz ar to nevar visā dziļumā izraisīties radošās diskusijas, savstarpējās pieredzes apmaiņa, domu cīņa.

Šāds stāvoklis nevar turpināties. Dramaturgu un teatru sadarbībai vispār un īpaši jaunu oriģinālu radīšanai un to pilnvērtīgā iestudēšanā jārada visi nepieciešamie apstākļi.

LK(b)P CK ierosme izveidot šo uzdevumu kārtīšanai komisiju, kura izstrādās konkrētus priekšlikumus vajadzīgo lēmumu pieņemšanai, līdz ar to radikāli uzlabojot dramaturgu un teatru turpmāko darbu, visiem dramaturģijas un teatru mākslas pārstāvjiem tagad nekavējotī jārealizē. Rakstnieku savienībai, Mākslas lietu pārvaldei, teatru kolektīviem ir visas iespējas panākt dramaturģijas laukā darba plānveidību, jaunu oriģinālu radīšanu iesaistīti labākos rakstniekus.

Tad mūsu teatru būs nodrošināti ar lugu pār Latvijas industrializācijas temām, par kolchozu celtniecības, inteliģences pāraugšanas un citām aktualām temām, tad radīsies lugas, kurās plaši atspoguļosies padomju tautas radošais darbs.

Tad šo lugu izrādēs, labos inscenējumos teatru apmeklētāju tūkstošiem visā pilnībā atklāsies mūsu laikmeta varēnība un skaistums, padomju cilvēku varonība komunisma celtniecībā, grandiozā cīņa par mieru, kurā visu progresīvo cilvēci ved tautu draudzības un miera dižais karognesējs biedrs Staļins.

PSR SAVIENĪBAS KARA MINISTRA
PAVĒLE

Nr. 120
1951. gada 9. septembrī Maskavā

Biedri tankisti un tanku būvētāji!
Biedri kareivji un seržanti!
Biedri virsnieki un ģenerāļi!
Šodien Padomju Armija kopā ar visu mūsu tautu svin Tankistu dienu un atzīmē tankistu un tanku būvētāju panākumus to uzdevumu izpildē, kurus izvirzījuši Padomju Valdība un mūsu vadonis un skolotājs lielais Staļins.
Sveicu un apsveicu jūs svētkos — Tankistu dienā.
Novēlu bruņutanku un mechanizētā karaspēka personālstāvam un tanku būves rūpniecības darbiniekiem jaunus panākumus Padomju Armijas kaujas spēju celšanā.
Atzīmējot Tankistu dienu, pavēlu:
Šodien, 1951. gada 9. septembrī, salūgt mūsu Dzimtenes galvaspilsētā Maskavā un savienoto republiku galvaspilsētās — ar divdesmit artilērijas zāvēm.
Lai dzīvo padomju tankisti un tanku būvētāji!
Lai dzīvo varonīgā padomju tauta un tās slavenā Armija!
Lai dzīvo mūsu dārgā Padomju Valdība!
Lai dzīvo lielā boļševiku partija — mūsu uzvaru iedvesmotāja un organizētāja!
Lai dzīvo mūsu vadonis un skolotājs lielais Staļins!

PSR Savienības Kara Ministrs
Padomju Savienības Maršals VASIJEVSKIS

VISU ZEMJU PROLETARIEŠI, SAVIENOJĒTIES!

Literatūra un Māksla

LATVIJAS PADOMJU RAKSTNIEKU, KOMPONISTU, MĀKSLINIEKU UN ARCHITEKTU SAVIENĪBU LAIKRAKSTS
1951. G. 9. SEPTEBRĪ Nr. 36 (347)

Padomju Socialistisko Republiku Savienības
Ministru Padomes Priekšsēdētājam
Generalisimam J. V. STAĻINAM

Sakarā ar sesto gadadienu kopš uzvaras pār japaņu imperialismu, Ķīnas Tautas Atbrīvošanas Armijas un visas ķīniešu tautas vārdā lūdzu Jūs, PSRS bruņoto spēku un padomju tautu pieņemt sirsnīgu apsveikumu un dziļas atzinības apliecinājumu. Padomju Savienības lielā palīdzība ķīniešu tautai karā pret japaņu iebrucējiem, PSRS un Ķīnas Tautas Republikas ciešā savienība nolūkā kopīgi novērst Japānas agresīvo spēku atdzimšanu iedvēs

ķīniešu tautai bezgalīgu drosmi cīņā pret agresijas spēkiem Tāļajos Austrumos.

Lai dzīvo Ķīnas un PSRS lielā draudzība taisnīgajā cīņā pret japaņu imperialismu un miera aizstāvēšanā Tāļajos Austrumos!

Ķīnas Tautas Republikas Centralās Tautas Valdības Priekšsēdētājs

Mao Cze-duns
1951. gada 2. septembrī.

Ķīnas Tautas Republikas Centralās Tautas Valdības
Priekšsēdētājam
biedram MAO CZE-DUNAM

Pateicos Jums, biedri Priekšsēdētāji, par augsto novērtējumu attiecībā uz Padomju Savienības un tās bruņoto spēku lomu Japānas agresīvo spēku sagrāvē.

Par spīti gomindana machinacijām ķīniešu tautai un tās atbrīvošanas armijai bija liela loma japaņu imperiālistu likvidēšanā. Ķīniešu tautas un tās atbrīvošanas armijas cīņa radikāli atviegloja japaņu agresīvo spēku sagrāšanu.

Nevar būt šaubu, ka Padomju Savienības un Ķīnas Tautas Republikas nesatricināmā draudzība kalpo un kalpos miera nodrošināšanai Tāļajos Austrumos pret visiem un jebkādiem agresoriem un kara kurinātājiem.

Lūdzu Jūs, biedri Priekšsēdētāji, pieņemt Padomju Savienības un tās bruņoto spēku apsveikumus sakarā ar sesto gadadienu kopš Austrumāzijas atbrīvošanas no japaņu imperialismu jūga.

Lai dzīvo Ķīnas Tautas Republikas un Padomju Savienības lielā draudzība!

Lai dzīvo Ķīnas Tautas Atbrīvošanas Armija!

PSRS Ministru Padomes Priekšsēdētājs

J. STAĻINS
1951. gada 2. septembrī.

MILJONU GRIBA NAV UZVARAMA

Visās zemeslodes malās pasaules godīgie cilvēki liek atskanēt savai balstī cīņā par mieru. Šis cildenās cīņas avangārdā iet Padomju Savienība, iedvesmojot visu zemju darba ļaudis. Francijas dolekiem un Polijas ogļračiem, Anglijas jūrniekiem un Ķīnas zemiekiem, Ungārijas mašīnbūvētājiem un Rumanijas naftas ieguvējiem — visiem darba cilvēkiem mūsu zeme ir spilgts paraugs, kas rāda, kā pašizlīdzīgi jākalpo miera lietai. Visas tautas mūsos no mums aizstāvēt mieru.

Nedrīkst aizmirst apgarotos vārdus, ko pateica no otrā Vispasaules kara piekritēju kongresa augstās tribīnes Varšavā 1950. gada rudenī grieķu tautas pārstāvis, cīnītājs par mieru Petross Kokaliss: «Mācās tautas un apspiestās tautības, visas koloniju tautu daudzmitojonu masas jūt, ka to spēki kļūst nekaitāmi, kad tās stājas miera piekritēju rindās, kad tās iet cieši blakus lielās Padomju Savienības tautām, kuras vada diženis cīnītājs par mieru Generalisimuss Staļins.»

Mūsu Dzimtene — visas cilvēces cerība un mīlestība.

Tādēļ šodien, kad ar neparastu spēku paasinājusies cīņa starp demokrātijas, progresu nometni no vienas puses un reakcijas, kara kurinātāju nometni no otras puses, kad amerikāņu un angļu imperialisti cenšas Volstīru un Sitijas interešu labad izraisīt jaunu slaktiņu, mūsu lielā Dzimtene — Padomju Savienība — uzņemusies miera cīņas vadību.

Septembrī Padomju Savienībā sākusies parakstu vākšana Vispasaules miera padomes Aicinājumam par Miera Pekta noslēgšanu starp piecām lielvalstīm. Tas izraisījis jaunu patriotisku pacelšību padomju cilvēku sirdīs. No visām mūsu zemes malīm Miera aizstāvēšanas padomju komiteja saņem vēstījumus, kuros tauta vienprātīgi apliecina savus miera centienus.

Republikās un apgabalos nodibinātas iniciatoru komitejas miera piekritēju konferencu sasaukšanai. Šāda komiteja nodibināta arī Padomju Latvijā. Tās sastāvā ietilpst rūpnieku un fabriku, kolchozu un padomju saimniecību, skolu un pārējo mācības iestāžu, partijas, komjaunatnes un arodorganizāciju pārstāvji, zinātnes, kultūras, mākslas darbinieki.

Padomju Latvijas rakstnieki izvirzīja iniciatoru komitejā Latvijas PSR tautas rakstnieku, Staļina premijas laureātu

Andreju Upīti un Staļina premijas laureātu Annu Saksi. Viņi ir latviešu padomju literatūras cienijami pārstāvji.

nenogurstoši un konsekventi cīnījās par mieru. Otrā Miera piekritēju Vissavienības konferencē Maskavā 1950. gada oktobrī Anna Saks savā runā latviešu tautas vārdā pateica: «Par savu laimi mums jāpateicas mūsu socialistiskajai Dzimtenei, mūsu lielajiem vadoņiem Leņinam un Staļinam. Par to mēs mīlam savu Dzimteni kā māti un biedru Staļinu kā dāru tēvu. Mierš mums dārgs un mēs vienotā frontē uzstājamies pret karu.»

Ar šiem latviešu rakstnieces vārdiem ir vienis prātis Rīgas rūpnieks VEF izcilais stacionārs atslēdznieks Aleksandrs Grass un Dobeles rajona Bērzes MTS traktoriste A. Aboliņa, Rīgas rajona kolchoza «Mārupe» priekšsēdētājs J. Linde un akadēmiskais vēsturnieks, Staļina premijas laureāts J. Zutis, Padomju Savienības Varonis V. Samsons un Jeigavas līnu vērpšanas vērpēja K. Pavlova, PSRS tautas mākslinieks, Staļina premijas laureāts E. Smilģis un zvejas traleru kapteinis G. Lanka, Staļina premijas laureāts akademiķis A. Smits un mākslinieks, republikas nopelniem bagātais mākslas darbinieks A. Lapins. Darba laudis izvirzīja viņus un vēl daudzus citus iniciatoru komitejā Latvijas republikaniskās miera piekritēju konferencēs sasaukšanai.

Komitejas locekļu skaitā ir Latvijas K(b)P CK sekretārs A. Peļše, republikas Zinātņu akadēmijas prezidents J. Peive, Latvijas PSR Ministru Padomes priekšsēdētāja vietnieks J. Ostrovs, Rīgas medicīnisko preparātu rūpniecības galvenā tehnoloģe, Staļina premijas laureāte E. Daugaviete un citi latviešu tautas pārstāvji.

17. septembrī Rīgā notiks republikaniskā miera piekritēju konference. Latviešu tauta nodibinās Latvijas republikanisko miera aizstāvēšanas komiteju un ievēlēs delegātus trešajai Miera piekritēju Vissavienības konferencē.

Rūpniecības, kolchozu, iestādēs, zinātniskajos institutos, it visur notiek plaši mītni kuros Padomju Latvijas darba ļaudis pauž savus miera centienus, apliecina savu gatavību cīnīties par mieru un nosargāt to.

Rīgas vagonu rūpniecībā runāja vienkāršs strādnieks b. Kārkliņš. Viņš runāja par to, ka visa viņa ģimene, visa strād-

nieku brigade, viss cehs, visa rūpnīca neatlaidīgi cīnās par mieru.

— Mēs esam darba cilvēki. Mums nepieciešams miers, — pateica b. Kārkliņš.

Tie ir skaisti, zīmīgi vārdi.

Biedra Kārkliņa un viņa darba biedru rokas bija tās, kas izgatavoja brīnšķīgos, gaišos vagonus elektrovilcienam, kurā mēs traucamies no Rīgas uz saulaino Jūrmalu. Tās bija viņu rokas, kas darināja vagonus Maskavas, Minskas, Murmanskas un daudz citu mūsu zemes pilsētu elektrificētajiem dzelzceļiem.

Jā, to visu darinājis padomju strādnieks, vienkāršs un godīgs darba rūķis, kas kvēli mīl savu lielo Dzimteni, boļševiku partiju, dārgo Staļinu.

Daudz delegāciju no dažādām valstīm ierodas Padomju Savienībā. Brauc strādnieki, zemnieki, inteliģences pārstāvji, rakstnieki, garīdznieki, zinātnieki, arod biedrību darbinieki, cilvēki ar visdažādākajiem politiskajiem uzskatiem un pārliecībām. Viņi apskata mūsu pilsētas, no kurām daudzas bija sagrāvis ļaunais ienaidnieks un kur visā atjaunots mūsu pūliņu rezultātā. Viņi apskata mūsu tīrumus, mūsu rūpniecības, mazbērnu nometnes, skolas, slimnīcas, sanatorijas. Viņi redz mierīgos, nosvērtus cilvēkus, kas ar palāvību raugās savā rīdīnā, savā nākotnē, cilvēkus, kuriem miers ir redzīgākais un vissvētākais vārds. Viņi redz mūsu gigantiskās komunisma celtnes, un godīgi laudis saprot: šī tauta ir miera tauta.

Lūk kāpēc levdējamajam brazīliešu rakstniekam Žorži Amadu — virsīgais cīnītājs par mieru — dziļi izjusti pateica: «Miljoni cilvēku manā zemē mīl Padomju Savienību un tautas demokrātijas valsti, mīl to idejas un to dzīves veidu.»

Padomju Savienību mīl. Padomju Savienībai tic. Tai seko miljoniem cilvēku visā pasaulē. Viņi iet varenā neuzvaramā kolonā, kuru amerikāņu un angļu kara kurinātājiem neizdosies apturēt, neizdosies aizkavēt, iet brīvā Ķīnā, varonīgā drošsirdīgā Korejā, cīnītāja Vjetnamā, tautas demokrātijas zemju darba ļaudis visu kapitalistisko zemju nomāktie, apspiestie un ekspluatētie. Viņi iet kopā ar Padomju Savienību tāpēc, ka ar mums ir taisnība, ar mums ir uzvara tāpēc, ka ar mums ir Staļins — lielais miera aizstāvis, cīnītājs par visu zemeslodes darba cilvēku laimi.

Michailis Zorins

Savādā valoda

Rainis

Ko jūs brīnāties daudz?
Jums liekas nedabiski un savādi,
Ka cilvēki runā ar tauru skaņām,
Ar zelta mēlēm,
Ar staru vārdiem,
Ar uguns dāvu,
Ar uztrauktu balsi, aizrautām domām,
Ar tāli skanošiem sudraba zvaniem
Augstu runu par augsto darbu. —

Ikdienā neskan tā augstā runa,
Ikdienā neiespēj viņu ne saprast;
Tie liekie vārdi jums nedzirdēti;
Jums nedabiski tie šķiet
Un liekuļoti, un smejami arī, —
Jums taisnība ir:
Kad jūs tos mutē ņemat, tie vārdi skan
I nedabiski, i liekuļoti,
I smejami arī,
Jo pēc tās augstās runas vajga
Nākt vēl augstākam, lielākam darbam,
Un tas nav pa spēkam — jums.

Bet tie mazie un zemie, un nabagie,
Lielais, nepārredzamais pūlis,
Kuru jūs nicināt nevarat beigt,
Kuram jūs raduši dot
Apsmielku tikai un darbu —
Tas to nesaprotamo runu prot
Un viņu runā, kad atnāk laiks:

Prot tauru skaņas un zelta mēles,
Un staru vārdus, un sudraba zvānus,
Un ugunsdāvu tas skaļi runā
To savādo valodu, kura spēj
Apģāzt augstākos Jerikas mūrus;
To savādo valodu, kura pieder
Varoņiem vien.

Un tas prot vairāk: to lielāko darbu,
Kuru vienīgi darīt ir vērts,
No kura jaunas pasaules ceļas
Un kuru izved un veic
Varoņi vien.

NEMIRSTĪGĀ DZEJA

(Tautas dzejnieka J. Raiņa I—VI sējumi)

JĀNIS NIEDRE

1947. gadā aizsāka tautas dzejnieka J. Raiņa Rakstu pirmais padomju kopizdevums tuvojās noslēgumam. Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas Latviesu tautas dzejnieka J. Raiņa muzejs un Latvijas valsts izdevniecība ir veikusi lielu un nozīmīgu uzdevumu: pirmo reizi Latvijas darba tautu gūst iespēju lasīt vienkopus latviešu literatūras klasika, priekšpadomju laika lielākā dzejas meistara, revolucionārā cīnītāja un domātāja daudzus un daudzveidīgus sacerējumus. Rainis, kas pirmais pacēla latviešu literatūru līdz progresīvās pasaules literatūras līmenim, dzejnieks, ar kuru daudzi latviešu strādnieku šķiras ienesuši cilvēces nezūdošo kultūras bagātību krātuvē savu vērtīgu ieguldījumu, tagad, padomju īstenībā, kļuvis redzams visā savā mūža augumā.

Jau iznākušie 13 J. Raiņa Rakstu sējumi aptver pāri par 7100 lappušu, kas liecina, ka apmēra ziņā vien šis izdevums tālu pārsniedz visu agrāko visu darbu izdevumus.

Raiņa dzeja, kas aptver viņa Rakstu pirmos sešus sējumus, atspoguļo visu darba tautas dzīvi tās tagadnes, pagātnes un nākotnes virzienos. Tā ir dziļi internacionāla un tāpēc arī patiesi nacionāla māksla. Raiņa dzeja revolucionārās idejas un domas izteiktas ne vien latvietim tuvu un visās nišanās izprotamos tēlos, bet šo tēlu saturu valdzina visu zemju darba laudis, stiprina strādnieku šķiras internacionālismu, vēršas pret visāda veida apspiedējiem, pret buržuāzijas varu, sludina mieru un brālību starp tautām. Tas nosaka Raiņa dzejas vispārējo progresīvo raksturu, tās tautiskumu, tās nemirstības būtību.

Rakstu pirmajos sējumos lasāmi dzejnieka paša izveidotie, tematiski noskaidrotie un latviešu literatūras klasikas fonda iegājušie viņa darbu krājumi («Tālās noskaņas zilā vakarā», «Vētras sēja», «Klusā grāmata», «Tie, kas neizmirst», «Ave sol», «Treji loki», «Saulas gadi», «Mēness mēitāns» un citi), tie sakopojumi, kurus viņš gan sagatavojis publicēšanai, bet kuri iznākuši pēc viņa nāves («Mūža cīņa», «Dvēseles dziesma»), viņa dzejoļi, kas savā laikā publicēti periodikā, un bez tam arī daudzas dzejas, kas tagad iespiedumā parādās pirmo reizi. Šie sējumi atkal no jauna un jaunā spilgtumā parāda Raiņi kā vēl līdz šim nepārspētu latviešu dzejas meistaru, kura daudzi sniedz lasītājam dziļu emocionālu pārdzīvojumu. Raiņa dzeja — tā ir Latvijas darba tautas cīņu vēsture, kas notēlo notikumus, sākot ar strādnieku šķiras pirmās apzinas pamācību, no 1905. gada revolūciju un tai sekojošo reakcijas laikmetu jaunās cīņu uzplūdu, kas noveda līdz Oktobra revolūcijas uzvarai. Ar to J. Raiņa dzeja stiprināja darba laudis cīņā par padomju varas nodibināšanu Latvijā. Viss progresīvais latviešu darba tautas liktenis gaitās kopā pagājušā gadsimta 80.—90. gadiem elpo, pulsē un virsma Raiņa dzejas. Dzejnieka jaunības dienu dzejas pauz darba lauzu masu kareivisko nostāju pret latviešu buržuāzijas viltus tautiskumu — atmasko to, grauj iznīcinošām saturs vārmām (dzejas par filistriem, tautniekiem, apdziedāšanās dziesmas no III vispārējiem dziesmu svētkiem).

Revolūcijas teoriju apguvās dzejnieka «Tālās noskaņas zilā vakarā» jundī neizbēgamo revolūciju nākamībā, tiesa cariskās patvaldības iekārtu. 1905. gada revolūcijas cīņu dzeja («Vētras sēja», «1905. gada epos» un citi) katrs pants vēsti par strādnieku šķiras naida spēku, saceloties pret apspiedējiem. Sirds asinīm rakstītā «Klusā grāmata» pēc 1905. gada revolūcijas aplūpēšanas aicināja Latvijas darba tautu krāt spēkus turpmākajām izšķirošajām revolūcijas cīņām, uz kuru uzvarošo noslēgšanos visas Krievi-

jas tautas ved bolševiku partija. Simbols izteikts dzejnieka pasaules skatījums, cilvēces attīstības glezna, kas pilna revolucionāra spēka, kā pērkonas pilns vasaras gaiss, atklāta krājuma «Ave sol». Tam seko citi krājumi, ieskaitot dzejoļus rītdienas sabiedrības kolektīvam — mazajiem un ysmazākajiem lasītājiem.

Visās savās dzejnieka gaitās Rainis pirmkārt ir mākslinieks karotājs, cīnītājs par strādnieku šķiras ideāliem. Rainis sludina, ka strādnieku šķiras uzvara cilvēci novedīs pie viņas laimes ilgumu piepildījuma. Cildinādams strādnieku, darba lauzu šķiru, pamatšķiru, —

«Kas laugs, jutis, pratis, izvedis,
Līdz laims un sāpes lauzu dvēslē dzīs.»

J. Raiņis kādā 1906./1907. gados sarakstītajā dzejoļi saka:

Es savu mūžu bijis cīnītājs
Un pirmās rindās vienmēr esmu
— kāvies,

Jo cīņa lūkās man visaugstākais,
Si garā, ikdieniskā nīkā cīņa
Par mūsu tautas tālo nākotni.

Vēlreiz jāpasvīto: J. Raiņa dzeja (atskaitot nelielo daļu darbu, kas ne-reksturo viņa mākslās būtību) ir cīņas dzeja, pamatšķiras ideju, alku un centieni iemiesotāja. Tā spilgti raksturo un apliecina strādnieku šķiras vēsturisko būtību, zinātniskā socialisma mācības pareizumu, darba tautas internacionālismu. Tā apkaro it visu, kas naidīgs tautas vairākumam — darba laudim: buržuāzisko nacionālismu, nacionālo norobežotību, kosmopolitismu, buržuāziskās iekārtas pretrunas, buržuāziskās sabiedrības garīgo tukšumu.

Un zīmīgs ir viens: allaž tādos laikos posmos, kad Rainis domās un gaitās ir vienots ar proletariāta tieksmēm un cīņām, viņa dzeja ir savos formuļējumu zinātniski noteiktā, idejiski spēcīgā un mākslinieciski iedarbīgā. Un atkal tādās reizēs, kad dzejnieks ilgāku vai īsāku laiku ir atrasts no aktīvas līdzdalības strādnieku šķiras revolucionarajā sabiedrības pārvēidošanā, kad viņš nemana cieši pie saviem pleciem proletariāta revolucionārās partijas spēcīgo atbalstītāja roku (piemēram, ilgājos emigrācijas gados, tātad buržuāziskās Latvijas apstākļos), viņa pantos valrāk ieskanas subjektīvu pārdzīvojumu stīgas un sabiedrības dzīve, tās pārvēidi un notikumi, liekas, ir skatīti caur līrisku vārdu pūnu logu. Tiesa, šādu dzejoļu Rainim nav daudz, tomēr, vērīgi ieskatoties viņa līriskās mantojuma, redzam, ka viņš atsevišķos laikposmos gan emigrācijā, gan buržuāziskajā Latvijā reizēm tādus rakstījis. Arī tagadējo rakstu izdevumā tie lasāmi vairākos sējumos.

Klajā laistie seši Raiņa dzejoļu sējumi jaunajā koprakstu izdevumā ir vērtīgs ieguvums mūsu tautas kultūras mantojuma dārgumu krātuvēs. Padomju Latvijas darba tautai tie ir iemīļotā dzejnieka līriskos pantos uzrakstīti strādnieku šķiras apzinas augšmes un revolucionāro cīņu vēsture, tie kuras ir atkal un atkal jāatgriežas, tie Raiņa dzeja, kuru tautas dzejnieks radījis aktīvi līdz dzīvotams Latvijas strādnieku šķiras revolucionarajām cīņām, arī šodien darba tautai skan kā aicinājums «revolūciju sargāt», būt stipriem «savās tautas garā, jo stipriem visu tautu brīves karā.»

Plašais Raiņa dzeju jaunizdevums tāpat ir neatņemams ieguvums mūsu esošo un topošo literatūrai audzei. Lasot Raiņa vērtīgākās dzejas, skaidri redzam, kāds mīlīgais mācīšanās un radošais darbs jāveic dzejniekam, lai viņš pilnībā apgūtu prasmi katru ideju, kat-

ru jaunu domu izsacīt tā, lai ikkatrs viņa sacerējums, kļūtu par vienreizīgu mākslas darbu, būtu visiem saprotams, audzinātu masas. Visu savu radošo mūžu Rainis ir mācījies, tiecies apgūt arvien jaunu, pilnīgāku dzejas meistari-bu. Viņš mācījies no tautas dzejas, no krievu klasiķiem, no Puškina un Lermontova (kuru darbus sāk pats tulkot vēl jaunībā), no antikās pasaules, tālo austrumu un citu tautu dzejas; mācījies jaunam saturam radīt jaunu formu. Tālab arī Raiņa dzeja, bez daudziem citu dzejnieku darbos ieviestajiem un nereti mazāk pazīstajiem pantmēriem, izveidoti arī gluži jauni — viņa paša, tā sauktie Raiņa pantmēri, īpatnējā saīsinātā un pārveidotā soneta forma, kurā sarakstīti vairāki viņa spraigākie dzejoļi.

Kā jau sacis, Raiņa rakstu izdevums (pašlaik runājot par to rakstu daļu, kas aptver dzejnieka dzeju publicējumus) ir svarīgs notikums mūsu republikas kultūras dzīvē. Taču, vērīgi ieskatoties sakārtotāju un redaktoru veiktajā darbā, nevar nēlsteikt arī kritiskas piezīmes.

Vispirmās par dzeju sakārtotajumu: Raiņa dzeju sējumi rada nepārdomātību, publikācijas principu neskaidribu. Ja pirmie četri sējumi sniedz daudz-maz chronoloģiskā secībā atsevišķas dzejnieka grāmatas (lai gan, piemēram, krājums «Ave sol» iespiests pēc krājuma «Gals un sākums», kas nav secīgi), kam seko atsevišķā sarindojumā bērnu grāmatas, tad sākot ar V sējumu leviētotajiem darbiem nevaram saskatīt kaut cik motivētus izkārtotuma principus. Tajos gan mēģināts saglabāt pēc dzejnieka nāves buržuāziskajā Latvijā viņam svešu veikalnieku izdevēju un «rainologu» intereses maksimāli radīt dzejoļu kopojumus (piemēram, «Lielās līnijas»), gan vērojama atstāto dzejoļu publicēšana gadu secībā vai grupējot pēc dzejnieka dzīves posmiem (pēdējos, savukārt, konsekvēnti neieturēt, bet atkal un atkal pie tiem atgriežoties citā sakarībā). Un iznākuma ģenēriāls dzejnieka, dzīlā domātāja mākslinieciskā personība šādā viņa dzejoļu izkārtotumā zaudē savu skaidrību, kļūst sarsaustīta, sadrumstalota. Saglabājot buržuāzisko veikalnieku «kopojumus» kā atsevišķas grāmatas, Rainim tiek uzspiesti sveši uzskati un svešas domas, kas nekādi nav pielaujamas.

Iebildumus izsauc piektajā sējumā ievietotie atsevišķie panti, kas ņemti no atstātajiem rokrakstiem. Dzīvs būdams Rainis pats nebija domājis par it vi-savu savu darbu bezerunu publicēšanu. Ne vien tālab, ka pie daudziem viņš vēl turpināja strādāt, bet arī tālab, ka reizēm dzejas panti viņam aizstāja ierakstus viņa dienas grāmatā, personiskus uzņēmumus. Bet iznācis tā, ka pirmajā Raiņa Kopoto rakstu padomju izdevumā tā daudzas kārtotāji bez jebkādiem paskaidrojumiem un komentājiem publicē daudz ko arī no tā, kam vieta būtu dzejnieka arhīva publicējumos. Lai runā atsevišķi fakti. Tā, piemēram, V sējumā mēs atrodam Raiņa sarakstītos dzīli subjektīvu izjūtu, pat pesimisma pilnus pantus, kam sakars ar apcietinājumu 1897. gadā. Bez komentāriem iādi dzejoļi nav lasāmi — tie Raini neraksturo. Bet tā kā komentāru nav, šādu dzejoļu publicēšana ir vienkārši pārstēdīga; vēl jo sevišķi tālab, ka tālākajos Raiņa rakstu sējumos noteikts, konsekvēnts izlases princips ir viscaur ievērots un līdzīga rakstura darbi nav ievietoti. Tas pats jāseka par virkni Raiņa intimo uzņēmumu ar kuriem dzejnieks notēlo savas acumirklīgas, pārejošas izjūtas. Redzams, laižot klajā dzeju sējumus, sakārtotāji nav pietiekami padomājuši par padomju lasītāju, bet redaktori savukārt pārlieku «respektējuši» sakārtotāju principus. Šie izdevuma trūkumi mazina lielā un svarīgā darba vispārējo vērtību.

Tautas dzejnieka J. Raiņa atceres dienās Raiņa muzejā Majoros ir sevišķi daudz apmeklētāju. Attēlā: dažādu padomju tautu mākslinieki, kas pašlaik uzturas PSRS Mākslas fonda radošā darba namā Rīgas Jūrmalā, pie Raiņa bistes muzeja priekšā.

A. Ručinska uzņ.

Jauni materiāli par Raini

LPSR Zinātņu akadēmijas tautas dzejnieka Raiņa muzejs nodevis Valsts izdevniecībai pēdējo, 14., dzejnieka Kopoto rakstu sējumu, kas atrodas ražošana un drīzumā iznāks. Raiņa rakstus sakārtojusi redakcijas komisija tautas rakstnieka prof. A. Upīša vadībā.

Patlaban, sagatavojot Raiņa vēstules un dienas grāmatas atsevišķiem krājumiem un paredzētajam akadēmiskajam dzejnieka rakstu izdevumam, Raiņa muzeja darbinieki savāc un kārtoti viņa sarakstītos ar latviešu bolševikiem. So materiālu, protams, nav Raiņa vēstules un dienas grāmatas, kuras publicējusi Aspazija buržuāziskās Latvijas laikā. Valrākas vēstules un piezīmes dienas grāmatā tad parādījās patvaigīgi saīsinātā un sagrozītā veidā.

Raiņa vēstules Paulam Daigem, Dorai Stučkai, Pēterim Stučkam, Andrejam Upītim (kuru Rainis uzskata par «labāko latviešu kritiķi» un prozaikā, par cīņas cilvēku ar asu, strauju, zibenīgu vētras garu...), R. Pelšem un citiem, rada Raiņi istā gaismā kā proletariāta diktatūras piekritēju un sīrīgu Padomju Krievijas draugu. Ar lielu sajūsmu Rainis saņemis Padomju Latvijas Tautas Komisarū Padomes priekšsēdētāja P. Stučkas un padomju pārstāvja Svecē padomju valdības vārdā sūtītos aicinājumus atgriezties dzimtenē un piedalīties praktiskajā socialisma celtniecības darbī. Rainis tūlā atbild latviešu bolševīkiem (diemžēl, dzejnieka vēstules toreiz, pilsonu kara laikā, palika nesāņemtas), ka viņš steigšā mājup, «lai strādātu ar Jums kopā». Rainis pateicās par piedāvāto praktisko darbu zinātņu akadēmijā jo viņam šķiet, ka ar literāro darbu vien tādā laikā nepietiek. Vēstulē P. Stučkam 1918. gada oktobrī viņš raksta: «Jūs tik mīli skaistj rakstāt: braukt tūlīn mājās... Jūs man sagatavojāt mājās citas. Nepieciešami būtu pašam redzēt, lai pats varētu spriest, pašam atjaunoties un tad senās ilgas. Mēs bijām «olīn spārnos...» Raiņa sirds tā ir iztvīkusis pēc jaunās, īstenās dzīves dzimtenē un radošā darba, viņš tā grib būt derīgs Padomju Latvijai, ka jau nākošajā vēstulē Stučkam pēc dažām nedēļām nepacietīgi raksta, ka viņš nodevis padomju pārstāvim Svecē «garu listu no darbiem, kas man jau pusgatavi, bet viņš man neatbilda, kuras lai es sagatavotu»...

Par Padomju Krievijas un Latvijas jauno iekārtu, kurā viņš pats cer atjaunoties pēc emigrācijas pēdējo gadu noguruma, šaubām un neveiksmīgajiem meklējumiem, Rainim vēl daudz kas nav skaidrs. Bet galvenajā jautājumā, proti, par proletariāta diktatūru, viņš jau ir izšķīries. Kādā 1918. gada piezīmē ar virsrakstu «Dziesmu temati» Rainis uzsver: «Proletariāta diktatūra, kā katra diktatūra, uz laiku ir vēsturiski nenoliedzams cīņas līdzeklis, viņš ir jāpienem kā tās Sovetu organizācija no proletariāta diktatūras atvasināta»...

«Es vienmēr esmu cerējis no socialisma vai komunisma, — raksta Rai-

nis 1918. gadā savā atbildē Padomju valdībai (caur Svecē sūtītiecību), — jo brīvību tautu attīstībai nespēj valrā dot pilsoniskā valsts... Kur izšķirošā cīņa starp kapitalismu un socialismu, es varu būt tikai socialisma pusē, kā es vienmēr esmu bijis... Federatīvā Krievijā, kā pakāpe, ir socialistiska Formula: brīva Latvija brīvā Krievijā ir socialistiska Latvija socialistiskās Krievijas Federācijā. To es ceru no jums... Par citu var droši isāk rakstīt: socialakadēmijas locekļa godu es pieņemu ar lielu patelcību. To Jūsu atziņību par maniem 20 gadiem trimdā un rakstu būtu pieņēmis arī.»

Vēstulē māsai Dorai Stučkai Rainis apsvēlce viņu ar 1918. gada Pirmā Maija gvētkiem Maskavā un nosauc tos par cilvēces pavasari.

Rainis toreiz nevarēja nokļūt Padomju Latvijā. Vēlāk, būdams buržuāziskajā Latvijā gaudam pieviltis savas jaunrades cerībās, viņš vairākkārt mēģina par katru cenu izrautes no tās sprotā un pārcelties uz dzīvi Padomju Savienībā. Viņš par to sarakstās ar saviem draugiem P. Daigui, P. Stučku un viņa sievu, savu māsū Doru, ar baltkrievu padomju dzejnieku Janku Kupalu. Krievu strādnieki Rainim' sūta kolektīvas vēstules un aicina lielo dzejnieku uz socialistisko Dzimteni. 1926. g. novembrī Rainis piedalās Padomju Baltkrievijas Zinātņu akadēmijas jubilejas svinībās un ir nolēmis braukt pēc tam uz Maskavu. Viltota telegrama — it kā «Elza (Aspazija) bīstami slima» — viņu atsauc atpakaļ. Rainis cer un solās saviem draugiem nākošajā pavasarī pārcelties pavisam uz Maskavu, bet buržuāziskās Latvijas varasvīri dara visu iespējamu, lai neļautu viņu uz Padomju Savienību. Tad Rainis uzsāk, līdzīgu bēgšanu, grūtu, nogurdinošu ceļojumu uz Eģiptu un Palestīnu un atgriežas no turienes fiziski un garīgi izmocīts, un drīz nomirst savā vasarnīcā Majoros. Lūk, viņa pēdējais dzejoļis, uzrakstīts nāves dienā, 1929. gada 12. septembrī:

Ka putniņš krātīpā es še esmu,
Kad tuvojās putenis līdz zemei
— haigi...

Līdz pēdējam elpas vilcienam, ar visu savu sirdi latvju tautas revolucionarais dzejnieks Rainis ticēja lielajam cilvēces pavasarim, gaidīja to pārnākot savā mazajā dzimtenē.

Tagad Raiņa vasarnīcā atvērts muzejs un izstāde, kuru katru dienu apmeklē simtiem skolu ekskursantu un darba lauzu. No visām padomju republikām, no «vislielākās Dzimtenes», par kuru sapņoja Rainis, ir aizpolaru novadu pionieri, ir Maskavas strādnieki, ir Gruzijas, Ukrainas, Baltkrievijas un citu padomju republiku pārstāvji ieraksta muzeja viesu grāmatā jūsmīgas atsauksmes par Raiņi, kas ir kļuvis par visu padomju republiku, tāpat tautas demokrātijas zemju — līdz pat tālajai Kinai — darba lauzu iemīļoto rakstnieku.

E. Sokols

Kulturas dzīve Padomju Latvijā

Gaismas avots Alokstes krastos

LEKCIJAS PAR RIGAS VESTURI
Latvijas PSR Ministru Padomes Kultūras un izglītības lietu komisijas centrālās lekcijas birojs gatavoja Rīgas 750 gadu jubilejas atzīmēšanai.
Rūpniecības uzņēmumos, karaspēka daļās, sanatorijās un alpušas namos Rīgas Jūrmalā lasa lekcijas par Rīgas vēsturi un pilsētas attīstības ceļiem. Tādas lekcijas notikušas, piemēram, Rīgas Vagonu rūpnīcā, «Sarkanajā Kvadrātā» u. c. Lekcijas lasa Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas līdzstrādnieki, Valsts universitātes mācību spēki, muzeju darbinieki. Sagatavota lekcija par tēmu «Rīga, tās pagātne, tagadne un nākotne».

LATVIEŠU DIRIGENTU KONCERTI DIENVIDOS
Sintis dienas Rīgā atgriezies LPSR nopelniem bagātais mākslas darbinieks L. Vigners, kurš saņēmis ar Vissavienības viesizrāžu un koncertu biroja aicinājumu bija diriģējis vairākus koncertus Kислоvdskā, Sočos un Baku.
Dienvidu kūrviļās viesojies arī Latvijas PSR nopelniem bagātais mākslinieks, Staļina premijas laureāts A. Jansons. Viņš vadījis astoņus Leningradas Valsts filharmonijas simfoniskā orķestra koncertus. Abu latviešu diriģentu koncertu programmas bija Staļina premijas laureāta J. Ivanova 6. simfonija un Staļina premijas laureāta A. Skultes balēta «Brīvības saukļa» muzika.

KULTURAS NAMA AGITĀCIJAS BRIGĀDE
Valsts rajona kultūras nama vadība pareizi izpratusi, ka kolchoznieku apkalpošana ar mākslinieciskiem priekšnesumiem ražas novākšanas laikā ir sevišķi svarīga. Kultūras nama noorganizēta īpaša agitācijas brigāde, kas sistematiski apmeklē rajona kolchozus.
1. septembrī agitācijas brigāde automašīnā devās pie kolchoza «Cīņa» laudim. Te notika lekcija «Zinātnes atziņas un pirmirindnieku pieredze lauku ražības un lopu produktivitātes celšanā». Mākslinieciskajā daļā kolchozniekiem sniedza viencēliena lūgas izrādi, tautas deju un solo dziesmu priekšnesumus.
Nākamajā dienā agitācijas brigāde viesojās kolchozā «Pionieris», kur pusdienas laikā sniedza mākslinieciskus priekšnesumus II laukkopības brigādes kolchozniekiem. Tās pašas dienas vakarā brigāde sagādāja patīkamu kultūru atpūtu kolchoza «Uzvara» laudim.

KOLCHOZA KORA KONCERTS
Preiļu rajona L. Berijas vārdā nosauktā kolchoza koris nodibinājās, gatavojoties rajona mākslinieciskās pasākības skatē. Pēc skates diriģenta b. Krumpāna vadītais koris turpināja darboties vēl aktīvāk. Sava neatkarīgā darba rezultātā dziedāji kolchoznieki parādīja koncertā, kas 2. septembrī notika Kapu septiņgadīgajā skolā.

LASITAJU KONFERENCE CIEMA BIBLIOTEKA
Daudzi Līvānu rajona Gercānu ciema kolchoznieki sirsnīgi iemīļojuši savu bibliotēku, kuru centīgā bibliotēka vadītāja b. P. Kārkle izveidojusi par vienu no vislīdzīgākajām un priekšzīmīgākajām rajonā. Telpas glīti izremontētas, apgādātas ar piemērotām mēbelēm, iekārtots lasāmgalds, kur vienmēr pieejamas jaunākās avīzes un žurnāli. Te labi nostādīta uzskatāmā agitācija.
Bibliotēkā ir tuvu 2 tūkstošiem grāmatu. Kolchozus un atsevišķas brigādes noorganizētas pārceltojamās bibliotēkas. Lasītāju skaits jau tuvojās pieciem simtiem.
Lai lasītājus vēl vairāk aktivizētu, pieradinātu viņus līdīgi vērtēt izlasītas grāmatas, b. P. Kārkle sākušas rīkot literāras konferences. Jau izstrādāta E. Maļceva romāns «No vienas sirds». Septembra otrā pusē Gercānu ciema bibliotēkā apspriedīs J. Lapteva romānu «Ausma».

DZIESMAS KARAVIĒRIEM
Latvijas Padomju komponistu savienība bija sarīkojusi karavīru dziesmu lekciju konkursu. No iesniegtajām 18 dziesmām par pieņemamām un ieteicamām atzītas 12 dziesmas: Jēk. Medīna «Dzimtenes sargu dziesma» (teksta autors A. Balodis), J. Ozoliņa «Latviju zeme» (A. Balodis), J. Ozoliņa «Gardu maršs» (Jūli. Vanags), N. Grīnfelda «Dzimtenes sargi» (A. Balodis), N. Grīnfelda «Iesaukums miera armijai» (Fr. Rokpelnis), M. Goldina «Gājiena dziesma», M. Goldina «Par Dzimteni, par Staļinu» (A. Krūklis), M. Goldina «Uz dzimtenes robežiem» (A. Krūklis), P. Lieites «Svešzemnieki līdijās» (padomju folklorā), M. Zarina «Gardu maršs» (Jūli. Vanags), P. Smilga «Solījums» (Fr. Rokpelnis) un J. Keņiņa «Padomju dzimtenes sargi» (V. Rūja).

JAUNS KORIS
Gaujienas rajona kolchoza «Komjaunietis» 1. septembrī Jaunpiebalgas kultūras namā sarīkoja savu pirmo mākslinieciskās pašdarbības vakaru.
Vakara programmas lielāko daļu aizpildīja kolchoza jaunieši, stievisi un viru kora priekšnesumi. Skolotāja b. Pikura ierosmē koris nodibināts šā gada jūlijā beigās. Kori sagatavotā un koncertā diriģēja LPSR Valsts operas un baleta teātra muzikāls b. P. Sāvējs.
Koris šimbrīžam skaitā neliels — 30 dziedātāji, bet pateicoties visu koristu centībai un teicamajai disciplīnai, tas samērā īsā laikā iemācījis 11 padomju dziesmas un sasniedzis it skanīgu un niansētu dziedājumu.
Vakaru kublīnāja kolchoznieku rādītājs A. Upiņa viencēliens «Homo sapiens», kuru iestudējis kolchoznieks b. Amanovs.

Vidzemes ezeram Alaukstam Kurzemē ir gandrīz vai vārda mēra — Alokstes upe. Tā nav liela un tek Aizputes rajonā, vietām čalodama pāri grantainiem sēkliem, vietām aizlodamās klusos atvaros. Netālu no Aizputes — pie Apriņiem — Alokste savus ūdeņus atdod jau lielākai upei Tebrai. Tečēdama cauri Aizputei, dzidama vairākus ūdensdzirnavas, Tebra līdz šim bija slavenāka par Aloksti. Bet tagad Alokste cenšas viņu pārspēt: tās krastos ceļ elektrisko spēkstaciju. Iekām Alokstes ūdenī ieplūdis Tebra, tie ražos elektrisko enerģiju, apgaismo cilvēku mājokļus darbināš motorus, ūdenssūkņus un citas mehāniskās ierīces.

Sodien Alokstes krastos netālu no Apriņiem valda spraiga darba rosme. Būvē Kirova vārdā nosaukto elektrisko spēkstaciju. Tā dos gaismu cetūriem rajona kolchoziem: Molotoļa vārdā nosauktajam, Kirova vārdā nosauktajam, Raina vārdā nosauktajam un kolchozām «Sarkanā zvaigzne». Daļu enerģijas spēkstacija varēs dot arī rajona centram Aizputei.

Spēkstacijas celtniecības vietā upe tek cauri samērā dziļai gravai. Sak, atliek uzcelt aizsprostu, spēkstacijas ēku un, var teikt, — viss kārtībā. Nu jā, protams gan. Bet tāds darbs nedarās pats no sevis. Te vajag izplānot, organizēt, padarīt... Kad vietējie kolchoznieki bija izšķirušies par spēkstacijas celšanu, kad šis nodoms bija guvis piekrišanu un apstiprinājumu visās valdības un partijas instancēs, LPSR lauksaimniecības elektrifikācijas republikaniskais kantoris izgatavoja elektrostacijas būvprojektu un sastādīja darba plānu. Celtniecību bija paredzēts veikt divu gadu laikā.

...Un šodien darbs rit pilnā sparā. Tas sākas jau pagājušajā ziemā, kad kolchoznieki celtniecības vietā pīveda būvmateriālus — balkus un akmeneš. Iša darba rosme tomēr sākās vēlāk — jūlija pirmajās dienās. Alokstes līdīs vēl vīdams smaržoja ēiens, kad pēkšņi upmalā atdzīvojās. Atbrauca smagā automašīna, no tās izkāpa jaunieši. Egļem apaugušai krašta kraujai pretī, skaistās upes līdī, viņi uzcēla gaiss audekla teltis — veselu pilsētīnu. Pāris dienas vēlāk ieradās šis tēlsu pilsētiņas iemītnieki — 65 jaunieši un jaunietes. Kā jautru strazdu bērs tie apmetās Alokstes krastā. Kas viņi tādi bija? Latvijas Valsts universitātes studenti, vairums no mehānikas un ķīmijas fakultātem.

PSRS Padomju rakstnieku savienības pasākumi dramaturģijas laukā
Sakarā ar VK(b)P CK lēmuma «Par dramatisko teātru repertuāru un līdzekļu tā uzlabošanu» piekto gadadienu, PSRS Padomju rakstnieku savienības sekretariāts veiks vairākus pasākumus.
Oktobrī paredzēta latviešu dramaturģu grupas ierašanās Maskavā. Viņi piedalīsies vairāku jaunu lugu — Latvijas PSR dramaturģu darbu apspriedē.

Lai vārstu plauktā un celtu augstākā līmenī nacionālo republiku dramaturģu audzināšanu, dramaturģijas komisija kopā ar Krievijas PSRS Ministru Padomes Mākslas lietu pārvaldi no 1981. gada 10. līdz 20. decembrim sarīkos Maskavā apspriedi, kurā piedalīsies 20 dramaturģi no novadiem un apgabaliem, kā arī 20 novadu un apgabalu teātru galvenie režisori.

PETERIS SILS
Un kā viņi te nokļuva? Tas nav nemaz garais stāsts.
Universitātes mehānikas fakultātes I kursa studenti komjaunieši no laikrakstiem uzstāja par Leningradas politehniskā institūta studentu piedalīšanos kolchoza elektrostacijas būvēšanā. Mūsu studentiem radās doma sekot Leningradiešu priekšzīmei un piedalīties savas republikas kolchozu elektrifikācijā. Lauksaimniecības elektrifikācijas republikaniskais kantoris studentiem ieteica doties talkā Aizputes rajona kolchozniekiem. Un tā mehānikas fakultātes I kursa studenti komjaunieši nolēma vasaras brīvlaikā vienu mēnesi nostrādāt Kirova vārdā nosauktās spēkstacijas būvdarbos. Mehāniķiem piedāvāja kīmijā un vēlāk arī citu fakultāšu studentiem.

Jaunieši izvēlēja savu celtniecības padomi, kurā ietilpa 5 locekļi. Par padomes priekšsēdētāju ievēlēja J. Staltmani, mehānikas fakultātes I kursa komjaunatnes biroja sekretāru. Noorganizēja 6 brigādes, pa 9 studentiem katrā. Celtniecības galvenajam inženierim b. Samodurovam palīgos gāja inženierceltniecības fakultātes IV kursa studenti komjaunieši V. Sacenīks un A. Tiģeris. Abi nākošie inženieri praktizējās darbu organizācijā un vadībā.

Jaunieši darbā metās ar īstu jaunības deģeni. Kur vien tie kērās klāt, darbs pasīrās. Vispirms vajadzēja attīrīt būvlaukumu, nospraust dabā aizsprosta pīvadkanāli un izvadkanāli, kā arī pašu būvbedri, bez tam vajadzēja zāģēt kokmateriālus, pīvest granti. Visiem bija darba pilnas rokas.

Ziemu mācoties, fizisku darbu strādāt nebija rasts. Tagad vajadzēja pūlāties sviedriem vaizā, tulznainām rokām. — Nekas. Katrs iesākums grūts. Gan pieradīsim, — teica jaunieši. Un pierada arī.

Viens no grūtākajiem darbiem bija elektrostacijas ēkas būvbedres rakšana. Norokot zemes virskārtu, sākās zilpēkas glūdas slānis, ciets kā piens. Tikai ar pūlēm tāni varēja iedabūt lāpstu un atšķēlt nelielu gabalu. Pie tam bedrē sūcās ūdens, kas glūdas virskārtu nāvērtā līpīgā masā. Ūdeni gan novadīja īpašā iedobē un laiku pa laikam izsūknēja, bet daļa slāpuma tomēr palika. Pūlī strādāja garie gumijas zābakieši kājās. Zem kveļajiem vasaras saules stariem bedrē bija karsti, sviedri bija aumalām. Pūlējās arī kolchoznieki,

kas izrakto glūdu ar zirgiem veda no bedres ārā.

Arī jauniešu nāma rokās lāpstas un nesūrojas par darba grūtumu. Bija šāds gadījums. Saslima kādā elektrifikācijas kantora darbiniece, kas būvdarbos strādāja pie rakstu darbiem. — Gan jau kāda no studentiem viņu aizvieto, — sprieda būvdarbu vadība. Bet neviena no studentiem nevēlējās lāpstu apmainīt pret spalvaskātu. Neviens. Ko nu darīt? Arī rakstu darbi nevarēja palikt nedarīti. Kur rast izēju? Izeja radās āda. Kāds no studentiem bija savainojis kāju un uz laiku fizisku darbu strādāt nevarēja, bet būvdarbus atstāt arī negribēja, tādēļ viņš stājās pie kantora darbiem. Tas katrā ziņā bija labāk, nekā turēt rokas klēpī.

Studenti prata teicami organizēt ne vien darbu, bet arī savu atpūtu. Blakus teltīm ierīkoja futbola un volejbola laukumus. Vakaros pēc darba tur pulcējās sporta cienītāji. Jauniešu rīcībā bija arī 9 lampiņu radio aparāts un radiola. Ik vakarus, krēslai iestājoties, nometnes vidū iedegās ugunskurs. Rīsinājās pārrunas, asprātības, bija dzirdami bezbēdīgi smieklī. Akordeona padījumā skanēja dziesmas.

LTV Komjaunatnes komitejā uz elektrostacijas būvdarbiem bija pietiekami tik daudz studentu, ka vajadzēja tos sadalīt divās maiņās. Pirmā maiņa strādāja jūlijā, otrā — augustā. Nav šaubu, ka būtu radušās arī vēl citas maiņas. Bet 1. septembrī sākās jaunais mācību gads, jauniešiem bija jādodas uz augstskolu.

Studenti bija paveikuši ļoti lielu darbu. Jaunie padomju patrioti spēkstacijas būvdarbu aprīkošos bija ienesuši, var teikt, revolucionārus grozījumus. Divi gadi — tāds bija būvdarbu veikšanas laiks darba pilnā pirmajā variantā. Tagad divu gadu vietā rakstīs — četri mēneši.

Sodien studenti atkal augstskolā. Viņu vietā būvdarbus turpina kolchoznieku un Aizputes kūdras fabrikas strādnieku brigāde. Spēkstacijas būve ceļas arvien augstāk un augstāk. Lielā Oktobras svētkos gaiši mirdzēs logi Aizputes rajona kolchozu ciemos.

*

Padomju laudis komunismu cel visā savā plašajā un varenajā Dzimtenē — kā Volgas, Donas un Amudarijas, tā arī Ķeniseļas, Daugavas, Nemunas un citu upju krastos. Arī nelielā elektriskā spēkstacija — gaismas avots Alokstes krastos — tuvinās padomju laudis Heļajam mērķim — komunismam.

STALINGRADAS ZEMĒ

(Rakstnieka piezīmes)

Nobeļgums
6. KANĀLA GRĪVA
Kilometrus desmit no Kalādas, lejup pa Donu, atrodas Donas celtniecības iecirknis. Te ir kanāla sākums, tā grīva.

Sajā vietā bija nelielais Iljevkas ciems. Tagad tas atkāpies dziļāk stepē un nokļuvis celtnieku ciematā pomaļā, saplūstot ar to. Piebraucot tuvāk, redzam kolchoznieku jaunās mājas, dēļiem un kīleļiem piekrautas automašīnas, cilvēkus, kas apmet ar māliem balku vainagu četrstūrīs. Ciema valda liela darba rosme, kā jau vietā, kuras iedzīvotāji tikai nesen apmetušies te dzīvo. Bet līdzās — nostājušies rindās — lielas jaunās celtnieku pilsētiņas mūra un koka nami. Visās ielās, gar jau uzceltajiem namiem un pie jauncelamajiem, kur vēl redz tikai pirmos balku vainagus, pat pie būvbedrēm, kas izraktas pamatu līksnā, jau iestādīti nelieli kociņi — klāvas. Tie loka vējā savus tievumus stumbrus, mazām lapu slotinām līdzīgās virsotnes un stiepjas pretīm saulei aug augumā. Volgas-Donas celtnieku sievas, mājsaimnieces stāda pukes. Viņas sūrojas, ka pagaidām pukēm klājoties bēdīgi: maz ūdens.

— Kad būsīm šeit iedzīvojušās, iekopusās dārzus un puku dābes, nāksies atstāt šo vietu un doties uz jaunu celtniecību. Te dzīvos pastāvīgi ekspluatācijas darbinieki, viņi turpinās mūsu iesākto. Zēl būs braukti projām, kad būsīm izbūvējuši kanāli, bet tāda jau ir mūsu specialitāte! — sāka viņas. Taču tas, kā viņas dzīvo, kā stāda kokus un izdala mājokļus, kā mīl savu ciematu, liecina, ka viņu attieksmēs nav ne ēnas no atsvēšinātības, pagaidu dzīves noskaņām. Te dzīvos citi laudis, pēc gada viņas, varbūt, atradīsies tūkstošiem kilometru no šīs pilsētiņas.

MICHAELS LUKONINS
sētiņas, bet tā būs un paliks viņām tuva, tāpēc ka to uzcēlušās un izdaiļušās viņu rokas. Nevar bez savilpojuma vērot šo gādību, nevar bez pateicības domāt par sievīti, celtnieku māšu un sievu, cildeno darbu. Mums ir tādas «klejojošas» ģimenes, tās dzīvo celtniecībā, uz kuģiem, tālos komandējumos. Tās nepaliek ilgi vienā vietā — tās brauc jaunā darbā, veikt jaunus uzdevumus, bieži vien pavisam neapdzīvotās vietās, kur jāsāk viss no paša sākuma. Bet, paskatīties, cik dūšīgi ir šo «klejojošo ģimeņu» bērni. Cik skaista ir to vienkāršā mājība! Cik daudz cildenuma ir šajā darbā dzīvē! Tu vēro, kā pa Volgu pašā upes vidū slid lejup no augšienes plosti vai dodas pret straumi tankkuģis, un redzi skraidām uz plosa vai kuģa klāja tikko saskatāmus bērnus, pacelamies virtuvē jautros dūmos vai uz virves izžauto velu. — redzi šādu darba ruku ģimeni, un tev rodas vēlēšanās spīst viņiem roku, novēlēt laimīgu ceļu.

Sādas jūtas jāpārdzīvo ikvienā Volgas-Donas celtnieku ģimenē, nokļūstot pie sirsnīgajiem, viesmīlīgajiem iedzīvotājiem jaunajā pilsētā, kurai vēl nav nosaukuma.

Ceļš no pilsētiņas aizvijas pa zemu vīti, ko pavaros klāj palu ūdeni. Tūlīt aiz betona rūpnīcas sākas krāpās aplūstošas plavas. Iljevkas kolchoznieki plauj sienu. Pievekarē puteklī nosēžas, tveice mazinās, tagad ir vispatīkamākās darba stundas. Kilometrus divus no ciemata stiepjas uz Donu upes nākamajai gultnei izīrītā vieta. Uz augstas estakades — balsta novietots caurulvads, no tā caurumiem ar lielu spēku izplūst ūdens kopā ar smiltīm, tā saucamā pulpa, uzskalojot

dambī. Šis caurulvads stiepjas no zemes sūcēja, kas darbojas aiz mežaina un ko tāpēc mēs nevaram saredzēt.

Pirms nedēļas no krasta līdz zemes sūcējam mūs aizveda kuteris, tāpēc ka mašīna strādāja kanāla vidū, izskalojot un pārsūknējot agrāk atstāto salu. Tagad kuteris vairs nebija vajadzīgs. Zemes sūcēji strādāja pie paša krasta, izlīdzinot to. Nācās iet pa lodzīgajiem tiltiņiem, uz kuriem atrodas caurulvads, zem kāliem šakstēja Volgas-Donas kanāla ūdens. Pa labi uz Donu, pa kreisi — uz Volgu stiepjas diezgan plata upe, ko radījuši cilvēki. Tie ir pirmie pieci kanāla kilometri, kur jau ieplūdis Donas ūdens. Nevilks sastraukums pārņem ikvienu, kas redz šo sākumu lielajam ūdensceļam, par kuru tik sen sagnājuši krievu cilvēki.

Zemes sūcēja ir liels kuģis ar diviem klājiem. Nebijām vēl pārcuvuši saseļcināties ar motoristi Mariju Kovalovu — neliela auguma iedegušā jaunietī katuna tērpā, kura sagaidīja mūs, kad atskanēja komanda, kas lika visam uz kuģa atdzīvoties. Kovalova staidzīgi nozuda, aiz dzelzs durvīnām, mums garām pazibēja citi cilvēki, atskanēja skaļš: «Gatav!» Mēs sekojām Kovalovai un ieraudzījām viņu pie svīrslēdzēm. Kāds no klātesošajiem pamāia ar roku, svīrslēdzi nolaidās, un viena laikā iedzīās varenie motorī, Kovalova iesmējās un, pārkliedzot troksni, iesaucās:

— Bijām apstādīnājuši, līdijām frezi.

Uz motoriem Leningradas rūpnīcas «Elektrosila» zīme.

— Motori ir teicami, — dod savu atsauksmi Kovalova. — Tie taču pie mums strādā ar lielāku slodzi, nekā paredzēts projektā.

Motori griež vārpstu, kas darbina zemes sūcēja priekšā zem ūdens nolaižo ierīdātāju. Ierīdātājs ar savu

frezi ārdā dībenu, zemes sūcēja priekšgalā griežas ar ūdeni sajauktu smiltis virpulī. Uzejot uz lokveida tiltiņiem, kas iekārti trosēs zemes sūcēja priekšā, tūdaļ var ieraudzīt šīs lieliskās, padomju inženieru un strādnieku radītās mašīnas gigantisko darbu. No stāvā izcilna, kas rēgojas tālu uz priekšu, no augstā Donas krasta, kas stiepjas dažus metrus pa labi, atšķēlas un legrimst ūdenī lieli zemes gabali, kuriem zem ūdens izārdījuši pamatus freze. Te klusi tieši stāvas, te ar skaļiem blakstiem, triecoties ūdenī ar visu savu virsmu, šie zemes gabali pazūd mutulojošā dzelmē, ko sabanģolis zem ūdens noritotais darbs. Visu šo ūdens un smiltis masu vienā acumirklī iesūc lielā caurulē, kas nolaista zem ūdens blakus ierīdātājam. Šī masa nokļūst turbinā, no kurienes to ar lielu spēku izgrūž caurulēvadā. Ar ūdeni sajauktās smiltis, plūdzamas tālāk pa caurulēvadā, šķērso kanāli un virzās kilometriem tālu, līdz izšļāc pa caurumiem, pakāpeniski uzskalojot ieturīgu dambī, kas veido kanāla krasta kerī. Ietverot kuģu braucamo ceļu. Zemes sūcējs ne tikai ārdā, izskalojot zemi, bet arī rada no tās teicamu būvmateriālu un tālā pašā laikā veido no šā sagatavotā būvmateriāla dambī. Cik daudz cilvēku roku vajadzētu katram šim darbam atsevišķi! Nav iespējams atrauties no šīs gudrās mašīnas varenā darbības neizmīrāmās ainavas.

Pirmo reizi atbraucot uz šejieni, man neizdevās sastapt zemes sūcēja priekšnieku Nesterovu. Viņš tad bija iecirkņa pārvaldē. Arī šoreiz gadījās tāpat. Bet man ir nācies daudz dzirdēt par viņu, un savos nākamajos braucienos, kad atgriezšos no Latvijas, katrā ziņā uzmeklēšu Ivanu Mičailoviču. Divi Nesterova raksti — laikrakstā «Komsomolskaja Pravda» un Stalingradas komjauniešu laikrakstā «Molodoj Leninge» saista uzmanību ar viņa lielo interesi par racionalizatoru — kanāla darbinieku, jauno speciālistu celtnieku radošo domu. Šim jautājumam ir liela nozīme, ja grieš

Teatru repertuāra jautājumiem veltīta sanāksme

3. septembrī Latvijas Padomju rakstnieku savienībā notika rakstnieku un teatru darbinieku republikāniska sanāksme sakarā ar VK(b)P CK lēmuma «Par dramatisko teatru repertuāru un līdzekļiem tā uzlabošanai» piekto gadadienu. Par latviešu padomju dramaturģijas stāvokli un turpmākajiem uzdevumiem teatru nodrošināšanā ar pilnvērtīgu padomju repertuāru referēja Mākslas lietu pārvaldes priekšnieks Fr. Rokpelis.

Referata ievadā b. Fr. Rokpelis pasvītroja, ka, pildot VK(b)P CK vēsturisko lēmumu, mūsu republikas teātri radikāli pārkārtojuši savu darbu, pārvēršot padomju lugu iestudēšanu par tā galveno saturu. Īpaši labāko krievu dramaturģu lugu iestudējumi, darbs ar pilnvērtīgu dramaturģiju, pilnasinīgiem padomju cilvēku tēliem bijis drošs katrā mēģinājumā un aktieru ideoloģiskajā un mākslinieciskajā augšanā.

Taču Padomju Latvijas rakstnieku un teatru svarīgā uzdevuma joprojām paliek radīt arvien vairāk lugu jaunā, progresīvā parādīšanai mūsu republikā, ar to aktīvi iesaistoties cīņā pret buržuāziskām paliekām lauku apzīnā, sekmeirot tās straujās pārvērtības, kas norisinās gan pilsetās, gan uz laukiem.

Pilnīgi pamatoti varam teikt, ka teatra mākslas jautājumiem veltītais VK(b)P CK lēmums nostiprinājis sadarbību ar autoriem mūsu teātros, Rakstnieku savienībā un Mākslas lietu pārvaldē.

Pēckā gados republikā uzrakstītas un uzvestas ap 30 oriģinālās. Šīs diezgan liela skaits rāda, ka mēs spējam pildīt padomju dramaturģijai uzliktos uzdevumus. Nozīmīgi pieaug dzīvi ar apmeklētāju skaits tieši padomju lugu izrādēs. Tas savukārt liecina, ka mūsu skatītāji liela mērā izauguši, ozeļi orientējas skatuves mākslas jautājumos un ka padomju luga patiešām kļuvusi par aktīvu līdzekli padomju lauku komunistiskajā audzināšanā.

Bet tieši pēdējos gados latviešu padomju dramaturģijā iestāties zināms atslābums, gadījums nopietnas kļūmes, kas vispirma kārtā ir dzīves nepietiekamas pazīšanas un izpratnes rezultāts. Ne visā ir kārtībā arī ar dramaturģijas organizatorisko vadību. Mākslas lietu pārvalde jau vairākus gadus veic nav tas centrs, no kura iziet impulsi jaunu lugu sacerēšanai. Dramaturģijas jautājumi nav bijuši arī Rakstnieku savienības valdes darba kārtībā. Uzlabojams arī dramaturģijas sekcijas darbs, pieaicinot teatra speciālistus un tos cilvēkus, par kuriem rakstām.

Runājot par rakstnieku, mākslas darbinieku, dramaturģu atbildīgajiem uzdevumiem, partijas centrālā prese neitēti un kategoriski stāda jautājumu par profesionālās meistarības celšanu. Ir svarīgi, lai pilnīga skaidrība par šiem jautājumiem būtu arī Padomju Latvijas dramaturgiem. Pirmkārt, jābūt skaidrībai par to, ka nav šķirami jēdzieni par profesionālo meistarību un dzīves pazīšanu. Rakstnieka meistarība

raksturojama vispirms ar to, cik bagāts ir viņa novērojumu krājums, cik pareizi viņš prot orientēties dzīves materiālā, kā viņš spējis saskatīt dzīvē jauno, dzimstošo, kā viņš nostājas jaunā pusē, pret veco, atmiršo. Jo sevišķi tas ir pasaules uzskata jautājums, marksisma-leņinisma dzīvas apgūšanas jautājums, prasme iegūtās zināšanas pielietot radošā darbā. Tas attiecas ne vien uz rakstniekiem, bet arī uz teatra darbiniekiem — režisoriem, aktieriem, dekoratoriem. Tieši dzīves nepazīšana, nepašāšana saskatīt dzīvē pašu galveno, būtisko noved pie tā, ka meistarība tiek apmainīta ar amatnieciskumu, mākslinieciskums — ar šampu. Nekā tādā gadījumā nepalīdz tēmas svaigums, aktualitāte. Ja runā, piemēram, par A. Grigula lugas «Kramā ir uguns» trūkumiem, tad pats galvenais no tiem nebūt nav tēmu daudzums, bet gan sadomātais Josta šīs, kas padomju kolchozā ieklidis no svešas, padomju zemei tālas pasaules. Teātris var palīdzēt autoram, ja lugu ir kompozīcijas vai citi tamlīdzīgi trūkumi, kā tas bija ar A. Vilka un M. Zuntnera lugu «Liesma nakts». Bet nekas nav līdzams, ja luga pašā pamatā aplama vai arī tajā trūkst konkrēta dzīves materiāla, kā tas bija, piemēram, ar M. Salnājas lugu «Kaš vainīgs?».

Mūsu dramaturģu darba rezultātus bieži vien liela mērā pazemina tas, ka viņi strādā steigā, pavirši, bez pietiekamas atbildības sajūtas. Tas pats sakāms arī par teatriem. Iestudējot klasiskās lugas, režisori, aktieri, dekoratori pēti attiecīgo laikmetu vēsturisko materiālu. Literatūru par lugu un tēlu, bet par padomju lugu domā, ka tās inscenēšanai nekas nav jāpēti. Tomēr izrādās, ka padomju dzīves materiāla izpratnē vēl ir par maz pieredzes. Te neiet runa par teatru izbraukumiem uz lugu attēloto notikumu iespējamo vietu, par satikšanos ar attiecīgās profesijas laudim, bet gan par sistematisku dzīves pieredzes, novērojumu uzkrāšanu.

Tālāk referents runāja par izrāžu propagandu, par kritiku un paškritiku teātros, kā arī par teatra kritiku mūsu laikrakstos.

Teatru darbā vēl joprojām vērojams paškritikas trūkums. Tas spītīgi izpaužas, piemēram, skatītāja konferenču novērtējumā. Teatru vadība labprāt uzklauša un ilgi patur atmiņā tās skatītāju runas, kurās teātris slavēts, bet neievēro kritiskās piezīmes, kaut gan lietderīgāk būtu bijis rīkoties otrādi, organizēt ap sevi tādu skatītāju aktīvu, kas prot arī kritizēt.

Iedarbīgāka teatra kritikas laukā kļuvusi mūsu prese. Tā atklājusi būtiskās kļūdas tādās lugās kā «Raina jaunība», «Kramā ir uguns», «Sodien un rīt», «Bargie ieroči», kļūdas, kuras nebija pamanījuši Mākslas lietu pārvalde, pieņemšanas komisija un paši teātri. Tas liecina, ka jācēl izrāžu pieņemšanas komisijas darba līmeni, lai teatru repertuārā neiekļūtu lugas, kuras vēlāk, sabiedrības prasību rezultātā, no repertuāra jāņem.

Taču ir arī tādi gadījumi, kad recenzijas nepareizi orientē skatītāju un teatru. «Literatūra un Māksla», piemēram, nepelnīti saslavējis S. Michalkova lugas «Zaudētā māja» izrādi Akadēmiskajā Dramas teātri. Nesamērīgi slavinotās recenzijas rakstītas arī par A. Krona lugu «Partijas kandidāts», par atsevišķiem tēliem A. Sakses romāna «Pret kalnu» dramatizējuma izrādē Jaunatnē, teātri. Teātri un skatītāju dezorientē arī itin bieži sastopamās pretrunas atsevišķu izrāžu vai tēlu novērtējumos dažādos laikrakstos. Tātad arī teatra kritikas laukā vēl nopietni jāstrādā, lai tā kļūtu par istu palīgu teatra mākslas veidošanā.

Planojot lugu rakstīšanu, mūsu dramaturgi nedrīkst izlaist no uzmanības loka tādas svarīgas darba jomas kā viencēlieni, kino scenariji, operu libretu.

Referata noslēgumā Fr. Rokpelis izvirzīja nepieciešamību pacelt mūsu dramaturģijā visās progresīvās dzīves miera cīņas tēmu, parādot padomju cilvēku pašizciliedzīgo darbu savas Dzimtenes varenības celšanā, atmaksājot imperialistiskos kara kurinātājus.

Ievadot debates, LPSR tautas mākslinieks, Staļina premijas laureāts A. Amtmanis-Briedītis norādīja, ka dramaturģi bieži vien pārāk maz rūpējas par lugu māksliniecisko spilgtumu un briedumu. Autori dažkārt samierinās ar to, ka luga viss ir pareizi, un nemaz nepadomā par to, ka viņu sacerējumā trūkst skatoviskās darbības.

Runātājs vērsās arī pret lugu priekšleiciju publicēšanu. Piemēram, J. Ratnera un J. Vanaga luga «Gaišie logi» teatra inscenējumā ievērojami atšķiras no tā, kas publicēts «Karogā». Zurnālā publicētajā variantā ir daudz neskaidribs un atkārtotības, kas turpmāk teatra un autoru sadarbības rezultātā novērst.

Par galveno trūkumu Akadēmiskā Dramateatra un citu teatru repertuārā A. Amtmanis-Briedītis uzskata to, ka luga ir inscenējums, pretējā dzīves īstenībai, uzbrūcēja pozīcijās vēl joprojām ir negatīvie personāži, bet pozitīvie tikai aizstāvas. Šīs kļūdas novēršanai uzmanība pievēršama kā luga rakstot, tā arī tās iestudējot.

PSRS tautas mākslinieks, Staļina premijas laureāts E. D. Smilģis atzina, ka teatru, tai skaitā arī Dailes teatra, sadarbība ar autoriem nav bijusi pietiekama, un izteica domu, ka šī sadarbība vislabāk realizējama ar Rakstnieku savienības dramaturģijas sekcijas palīdzību. Nesadarbošanās ar autoriem parasti noved pie neveiksmes. Tā tas bijis arī ar A. Brodeļa lugu «Marta», kuras inscenēšanai teatra mākslinieciskā vadība nebija veltījusi vajadzīgo uzmanību.

Jaunie dramaturgi I. Stupņikovs un A. Vilks pārmeta teātriem vēsmu un nevērtību pret jaunajiem autoriem.

Operas un baleta teatra galvenais režisors K. Liepa savā runā atzīmēja,

ka nepietiekamās sekmes padomju operas libretu radīšanā izskaidrot ar žanra grūtībām ir nepareizi. Sekmes līdz šim nav gūtas tāpēc, ka libretisti nav bijuši pietiekami sagatavoti šāda uzdevuma veikšanai. Visi trūkumi, kas sastopami latviešu padomju operu un baletu («Laima», «Sauls lēkts», «Daina», par tādām vājiem darbiem kā «Pūl, vējiņi», «Turaidas roze», «Krauklītis» nemaz nerunājot) libretos, vispirma kārtā ir idejiski trūkumi, kas radušies attiecīgo vēsturisko apstākļu nepietiekamas izpratnes dēļ. Līdz šim neveiksmīgi arī par padomju dzīves tematiku rakstītie libreti (M. Kempe, E. Zālīte, H. Tangileva-Birzniece un A. Ozoliņš).

Jāatzīst arī, ka teātris autoriem nav pietiekami palīdzējis, kas izskaidrojams galvenokārt ar to, ka pietiekama ideoloģiska bruņojuma trūksti arī Operas un baleta teatra darbiniekiem. Jāpauž, lai teātris kļūtu par padomju operu un baletu tapšanas līdzgaitnieku. Operas vai baleta radīšanas specifiskās grūtības būs pārvaramas, ja konsekventi ievērosim partijas Centrālās Komitejas lēmumus un partijas presē izvirzītos norādījumus, diendienā mācīsimies no lielajiem klasiķiem. Katrā zinā jāņem vērā tas, ka arī libreta radīšanā centrālā loma pieder komponistam. Vinam ir jāatrod, jāizprot un jāizjūt nākamās operas vai baleta ideja.

Rakstnieks Z. Grīva konstatēja, ka republikā aug jaunie dramaturgi. Mums ir vairāk nekā desmit jaunu autoru, kas spēj rakstīt lugas. Nav noliedzams, ka teātri daudz strādājuši ar autoriem. Bet tas ir bijis galvenokārt ar vecāko, pieredzējušāko dramaturģu lūzām. Vēl vairāk šāds darbs nepieciešams ar jaunajiem.

Runātājs ierosina, lai katrs teātris cieši sadarbotos ar zināmu skaitu jauno autoru, aicinātu viņus piedalīties dažādos teatra darba posmos, tādējādi celot topošo dramaturģu kvalifikāciju, palīdzot viņiem augt.

Par dramaturģijas sekcijas darbu jāzina, ka tas ir jūtami, taču vēl nepietiekami uzlabojies. Bieži vien sekcijai pietrūkst kompetentu lietpratēju lugu iztirzāšanai. Nopietni jādomā arī par teatra kritiku, kas joprojām nav uzdevumu augstums. Jāsasauc kritiku apspriedē kurā sīki jāiztirzā teatra kritikas līdzšinējais sniegums.

Staļina premijas laureāte L. Freimane aizrādīja, ka nav pareizi visu atbildību par tēlu bālumu padomju lugu izrādēs uzlikt aktieriem. Ne vienmēr ir tā, ka aktieris te nav strādājis ar maksimālo nopietnību un deģsmi. Daudz biežāk sastopami gadījumi, kad vāji, bez spilgtuma un deģsmes ir dramaturga dotie tēli. Tad aktieris maz var palīdzēt.

LPSR nopelniem bagātais mākslas darbinieks A. Eglītis pievērsa uzmanību dekorāciju jautājumam. Dekoratora darbā dzīves patīšana tikpat vajadzīga kā dramaturgam, režisoram un aktierim. Skatīšanās no paraugiem, pat labiem, kas atrodami citos teātros, no-

ved pie šampiem. Izrāžu dekoratīvā ietēra mākslinieciskās kvalitātes celšanai daudz varētu palīdzēt konkurss starp skatuves gleznotājiem. Drosmīgāk jāiesaista darbā jaunie mākslinieki. Loti kaitīga ir teatra kritiku paviršība un skopums, runājot par dekorācijām.

Muzikālās komedijas teatra direktors N. Zolotons aicināja dramaturģus radīt muzikālo komediju, kurā atspoguļotos jaunā gaisā dzīve Padomju Latvijā. Te nav nepieciešama nekāda tā sauktā specifika. Vajadzīga dzīvespriecīga komedija, kurā iedērtos dziesmas muzika.

Runātājs vēl atgādināja, ka Muzikālās komedijas teātris sāpīgi izjūt teatra kritikas palīdzības trūkumu.

Rakstnieks J. Vanags apstājās pie divām partijās Centrālās Komitejas vēsturiskajā lēmumā izvirzītajām prasībām, kuras pie mums netiek konsekventi ievērotas. Partija skaidri pateikusi, ka dramaturģijā jāstrādā visiem rakstniekiem, kuriem ir attiecīgās spējas. Ne visi latviešu padomju rakstnieki atsaukušies šim norādījumam. Teātri savukārt ne visai konsekventi pilda prasību, ka padomju lugu inscenējumam jānodrošina vislabāko režisora, aktieru un dekoratoru līdzdalība.

Scenariju jautājuma atrisināšanai J. Vanags ierosināja noorganizēt pie dramaturģijas sekcijas īpašu kino scenariju komisiju.

LPSR nopelniem bagātā mākslas darbiniece, Staļina premijas laureate V. Baluna vērsās pret amatnieciskumu dramaturģijā, sevišķi jauno autoru lūgās. Itin bieži gadās sastapties ar lūgām, kas uzrakstītas bez jebkādam zināšanām aktiera meistarības jautājumos, bez skatuves iespēju pazīšanas. Tādas lugas teātri nevar un nedrīkst pieņemt, jo nekas te nav palīdzams. Dramaturģu darbā nepieciešama liela, kas nopietnība, meistarība un deģsmē. So pašu domu savā runā pasvītroja Akadēmiskā Drama teatra direktors LPSR nopelniem bagātais mākslinieks, Staļina premijas laureāts R. Zandersons, atzīmēdams, ka skatītāju ievilpo tikai tāda luga, kurā ietverta liela doma, ideja, kurā notiek asa cīņa par šīs idejas realizēšanu. Šādu lugu nav iespējams uzrakstīt, ja pats autors nekveļo «tīnāri gribēja ielaukties dzīvē, virzīt to uz priekšu».

Gala vārdā Fr. Rokpelis norādīja, ka nepamatotu zināmo pesimismu, kas bija izskanējis dažās runās debatēs, nav šaubu, ka Padomju Latvijas dramaturģu salme ir pietiekami spēcīga, lai dotu teātriem augsta līmeņa lugas. Vajaga tikai organizēt, vadīt un stimulēt dramaturģu aktivitāti. Teatra sadarbība ar dramaturgiem ir nepieciešama, turklāt ne tikai lugu pāveidošanas, koriģēšanas nozīmē, bet arī kritiskāk izturēties pret iesniegtajiem darbiem. Stingri paturēt prātā partijas vēsturiskos norādījumus, republikas teātri un dramaturģu sekmīgi pārvarēs pašreizējo atslābumu oriģinālrepertuāra radīšanā, dos tamai daudz vērtīgu lugu un inscenējumu.

STAĻINGRADAS ZEMĒ

Turpinājums no 3. lapa pusē

jevs stājās pie vadības pulsta. Rezultātā notika liels pārmaiņas: desmit darba biedrus no šīs zemessūcēja aizsūtīja kā pieredzes bagātus darbiniekus strādāt pie citām mašīnām. Desmit jaunu speciālistu izaudzinājis zemessūcēja Nr. 307 nelielais kolektīvs!

Komjaunietis Ivans Nesterovs ieaudzina savā jaunības apkalpē aktīvas attieksmes pret dzīvi un darbu. Viņam palīdz visa komjaunatnes organizācija, kas pēdējā laikā uzņēmusi savās rindās 7 cilvēkus. Ikvienā, pat nelielā pasākumā ietverta dzīva doma. Bagarmeistars Koritins iesniedza priekšlikumu: smilšu zemē izrakt ar vienu iesūkšanas cauruli, lai slāp darba ierīnatāju, kuru darbina lieljaudas motors. Tādējādi ietaupa lielu daudzumu elektriskās enerģijas. Kādu nolietotu ierīnatāja vārsta detaļu, ko būtu vajadzējis pasūtīt rūpnīcā, kolektīvs izremontēja pašu spēkiem. Komanda iemācījās pati sametināt troses, pie tam tik ātri, ka remonta prasa mazāk laika nekā pārturkušās troses aizstāšana ar jaunu. Zemessūcēja Nr. 307 apkalpe ir sacensības iniciatore par mašīnas jaudas pilnīgu izmantošanu, par ekonomiju, par diskstāves ierobežošanu. Daudzi apkalpes locekļi apbalvoti ar VLKJS Centrālās Komitejas Goda rakstiem. Tā dzīvo viens no Volgas-Donas celtnieku kolektīviem.

Mutuoļošanās, no varenajiem nobrukumiem uz visām pusēm šķīst dzeltenas putas. Nodreb terase, kas pārkārusies virs ūdens. Uz zemessūcēja klājiem valda tīrība un spodrība. Zemessūcējs lēnām, tomēr namāmi virzās uz priekšu, aizvien taisnākā attiecās caurulvada cilpa, kas šūpojas uz pel-dojamajiem pontoniem.

Komjaunatnes organizators Sergejs Bondars stāsta mums par vienu no

ražošanas apspriedēm, kurā pieņēma motoristu priekšlikumu — palielināt mehānismu slodzi:

— Mēģinājums izdevās! Elektriķa Semenova priekšlikums guva atspirdinājumu: galvenais 750 kilovatu motors strādā ar 115 amperu strāvu.

— Ko tas dod? Loti daudz! Zemes un ūdens sajaukums kļuvis ievērojami biežāks, un mēs izskalojam un pārsūknējam pusotras reizes vairāk zemes, nekā paredzēts projektā. Vai tas nekaitē motorim? Nē, viss ir pārbaudīts, tie darbojas kā pulkstenis! Arī paši konstruktori, Staļina premijas laureāti Boriss Markovičs Skundins un Mihaīls Andrejevičs Gorins, piekrita tam, ka bija ieraušies pie mums!...

Brūnace Marija Kovaļeva zina itin visu, ko dara apkalpē, kas tajā notiek. Starp citu, tā arī ir viena no šīs kolektīva dzīves raksturīgajām iezīmēm — var jautāt kuram katram, un ikviens atbildēs visu vietā.

— Zemessūcējam projektā paredzē-tā jauda ir 300 kubikmetru stundā.

Mēs esam cēlušies darba ražīgumu un dodam vidēji 500 kubikmetru stundā. Tā ir mūsu šodienas norma!

Zemessūcēja apkalpē sevišķi autoritāti ieguvusi bagarmeistars Koritins. Viņa maīna režīmā pārsūknē 1000 kubikmetru zemes stundā. Tieši vakar, 17. jūnijā, šis maīna veica mēneša uzdevumu — tā pārsūknēja 47 tūkstošus kubikmetru zemes.

Pa stāvajām kuģa kāpnēm noklūstam uz augšējā klāja. Kabinē pie lielā, platā loga, kas dod iespēju redzēt visu, kas notiek priekšā, atrodas vadības pulsta, aparātu dēlis. Patlaban dežurē bagarmeistars Petrenko. Starp citu, Aleksejs Petrenko nav bagarmeistars, viņš ir mašīnists bet prot arī vadīt zemessūcēju. Liela augsma, jauns, lietiskīgi nosvērts, cienas pilns, viņš izsakās skaidri, tikai mazliet pa-

sausi. Pašlaik zemessūcēja darbu sa-režģi tas, ka sevišķi rūpīgi jāregulē krasta nogrūvumi: tur, krastā, atro-das īpašu zīmju līnija — «Dambja robeža». Krasts jāizskalo tā, lai zeme aiz šīs robežas nenogrūtu, pretējā gadījumā celtniekiem tā būs atkal jā-uzdev. Izskatot par maz arī nav labi, jo tad vajadzēs vēlreiz nodarboties ar krasta izlīdzināšanu. Tāpēc visu laiku cauri stiklam no lejas atlido balsis:

— Pietiks, pietiks!
— Pagriez vairāk pa kreisi!
— Aleksej, uzmanīgāk!

Aleksejs, nenododams savu satrau-kumu, pasmaida un paskatās no kabi-nes ārā:

— Pareizi iet, veltīgi uztraucieties!...

Zemessūcēja vadišana prasa lielu iz-manu un plašas, dziļas zināšanas. Ne-mitīgi jāuzmanā, ko rāda aparāti, jā-regulē ierīnatāšanas dziļums. Jāprot manevrēt ar zemessūcēju, laikā pavir-zīt to uz priekšu, pa labi, pa kreisi. No šejienes, no augšas, redz divas tros-es, kuru gali pārmesti no zemessū-cēja krastā un tur cieši nostiprināti. Pievelkot vai palaižot vaļīgāk šīs troses, zemessūcējs tad arī virzās va-jadzīgajā tempā un virzienā. Pēc ve-cākā bagarmeistara Aleksandra Kori-tina metodes ierīnatāju tagad nolai-z nevis norādītajā 7 metru dziļumā, bet gan vēl zemāk, 10 metrus dziļi. To dara tāpēc, ka smiltis, nogulsņējoties pēc ierīnatāšanas, atkal sakrājas metrus trīs biežā slānī. Faktiskais dziļums līdz ar to ir mazāks nekā projektē-tais, un, ja nav ievērots šis apstāklis, zemessūcējam vēlreiz jādara viss darbs no jauna. Ar vienu vārdu sa-kot, dežurējošam bagarmeistaram dar-ba netrūkst.

No vadības kabīnes redz kanāla la-bo krastu, kas pacēlas priekšā, jau nolīdzināto, nogrudināto kreisā krasta nogāzi. Tālumā, pie pašas Donas, strādā daudzkausu ekskavators, galīgi no-

līdzinot nogāzes, sagatavojot tās beto-nēšanai. Bet priekšā, nedaudz pa labi no zemessūcēja, kuru apskalo kuģ-niecības kanāla pirmie ūdeņi, vēl ir zālainis lauks, brūno sausās, stepju li-gānā klātās zemes mala. Pagaidām vēl pa šo zemi savilpudamies skraida sue-lik, pagaidām vēl tur palso bālganās vērmes. Bet zemessūcējs nepielūzma-mi uzbrūk. Pēc dažām dienām no-bruks arī šis krasta gabals un zeme, sajaukta ar ūdeni, aizplūdis pa cau-rulvadu, lai kļūtu par dambja tur-pinājumu. Daba atkāpjas padomju cilvēku varenā spēka priekšā.

Mums ir vēlēšanās nobraukt pirmos kilometrus pa Volgas-Donas kanāli, tāpēc pārsējamies kuterī, kas pietau-vojes pie zemessūcēja Nr. 307.

— Aizbrauciet uz mazo zemessūcē-ju, — iesaka mums biedri, un mēs pieņemam šo priekšlikumu.

Pēc dažām minūtēm kuteris pie-stāja pie caurulvada estakades mēs pārlēcām uz tās un izdzirdējām labir-dīgu sulīgu balsi:

— Klusāk, klusāk! Izbedēsīt visas zivis, pašlaik vislabākā zveja!

Nolaidis kājas pāri pontona malai, turēdams rokās garu makšķeres kātu, neatraujot ne uz brīdi savu skatienu no ūdens, sēdēja pavecāks, spēcīgs, kombinezonā tērpies vīrs.

— Vai kuras ar?

— Pagaidām vāji, vēl ne jau visas zivis zina, ka pastāv mūsu kanālis, citādi nevarētu ne atkauties, — sme-jas viņš. — Bet ja jau sanākušas rau-dinas ieradīsies arī lielās zivis.

Izrādījās, ka makšķernieks ir zemes-sūcēju galvenais inženieris. Aleksejs Ivanovičs Sokolovs saskaņā ar savu maskaviešu paradumu brīvo laiku pavada pie makšķerēm. Es apsedos blakus. Viņš laipni iedeva man vienu makšķeri. Kanāla ūdeni bariem stā-gāja nelielas, nirkstu garas zivtiņas — raudas. Tās noēda ēsmu, bet kodās vāji.

Aleksejs Ivanovičs parādīja mums jauno zemessūcēju, ko pašlaik montē. Tas ir mazāks par Nr. 307 un strā-

dās, galīgi iztīrot kanāla gultni. Šī mašīna ir pilnīgi jauna, tās montēša-na pavisam tuvu nobeigumam.

— Paskatīsimies citu zemessūcēju, tam jau ir sava biogrāfija, — nāk klā-jā ar priekšlikumu galvenais inženie-ris. Kuteris atkal met loku un dodas pa kanālu uz augšu, trīspadsmito slūžu virzienā. Ūdeņi skali atbalsoja smagie nogrūvumi — mēs braucām garām mums jau pazīstamajam zemessūcējam Nr. 307. Tas nenogurstoši grau krasta izcīlni augstu, melnu Donas zemes ma-sīvu. Aiz tāda paša izcīlni otrā krastā drīz vien atrodam zemessūcēju Nr. 103, piestājam pie tā un dodamies uz klāja.

— Šis zemessūcējs nesēn ieradās pie mums no Volgas, — stāsta Sokolovs, — Volgas pusē tas izraka būvbedri, pie-ejas pirmajām slūžām, uzskaloja aiz-dambējumu, izstieņēja ūdeni.

— Kupla biogrāfija, — piezīmē kāds no klātesošajiem.

— Pastrādāja, kā nākas, pie Volgas, tagad pa dzelzceļu atbrauca pie Do-nas, pastrādās kopā ar mums. Drīz laidīsim darbā, pēc dažām dienām.

Zemessūcējs patiešām ir gandrīz pil-nīgā darbā kārtībā.

Tagad kuteris dodas uz Donu. Aiz pakalga uz abām pusēm aizsalc vilni un ar visu savu spēku triecas pret ka-nāla krastu nogāzēm. Ūdens kanālā dūļķaini dzeltens no smiltīm, kas vēl nav nogulsņējušās. Pa kreisi, pašā no-gāzes augšdaļā, strādnieku brigade ga-tavojas apdars darbiem. Mazliet tālāk, stāvēdams ūdenī, izmetis savu roku — konveijerbulu — slīpi uz augšu pa no-gāzi, dun daudzkausu ekskavators. Tas notīra, nolīdzina kanāla slīpās sienas, sagatavo tās noklāšanai ar akmeņiem. Priekšā no viena krasta līdz otram stiepjas pontontils. Kuteris piebrauc šim tiltam klāt, aizķer to pie paša krasta un, kāpjoties atpakaļ, atvelk pret straumi, pēc tam palaiž valā un pa izveidotu spraugu dodas tālāk uz priekšu. Straume pati aiznes tiltu vēcā-jā vietā, piestumjot klāt krastam.

Lūk, tas jau ir Volgas-Donas kanāla ūdens!

Jūrmalas simfoniskajai sezonai noslēdzoties

Šīs vasaras pēdējā simfoniskajā koncertā Rīgas Jūrmalā atskanēja Čaikovska, Rachmaninova un Berlioza skaņdarbus. Radiokomitejas simfoniskais orķestris un diriģents Arvīds Jansons bija apņēmības pilni, lai sezonas noslēguma koncertu padarītu tik iespaidīgu, ka tas sasniegtu kulmināciju vasaras koncertu virknē. Pilnībā tas bija panākts Čaikovska simfoniskajā fantāzijā «Frančeska da Rimīni». Tās iztulkotā no sākuma līdz beigām valdīja atrastais ledvesma, kas nedalīti pakļāva un aizrāva sev līdz klausītājus. Čaikovska jūtu bagātā muzika, kaislā tieksme pēc laimes, kas tik spilgti izpaūzās šajā simfoniskajā fantāzijā, bija laimīgi sakausējusies ar diriģenta ledvesmu.

Berlioza «Fantastiskajā simfonijā», kur jūtas apvaldītas, it kā atkarīgas no smalki bagātās instrumentācijas un skaudrām niansēm, ar ledvesmu vien nepietiek. Ja diriģents nav ticis pāri tehniski smalkajam skaņu rakstam, tad simfonijas priekšnesums nevar būt veiksmīgs, pazūd tās krāšņums, nobāl saturs. Šī simfonija jau ilgāku laiku ir A. Jansona repertuārā, to spēlējis viņa vadībā vairākkārt arī Radiokomitejas simfoniskais orķestris. Un tomēr šīs izpildījumā bija manāmi trūkumi. It sevišķi otrā daļā (Vaisi) un trešajā daļā (Laukos), kur muzikas grācija un emocijas ir visai trauslas. Turpretim ceturtajā daļā, kurā dominē efektīvi tembru un dinamikas kontrasti, orķestra spēle bija iespaidīga. Patēlību pilna mīslīņu pūtēju grupa par precīzo spēli un spožo toni. Vērojot vasaras koncertdzīvi, jākonstatē ka Radiokomitejas simfoniskais orķestris šogad mākslinieciski ir redzamā izaudzis un nobriedis, saliedējies par vērtīgu muzikālu kolektīvu, kas spēj kvalitatīvi atklāt vissarežģītākās partitūras. No kopējā orķestra līmeņa zināmā mērā atpaliek otro vijoliu un altu grupas, kā arī koka pūtēju grupa.

Koncerta solistam pianistam Pēterim Pečerskim bija divkārtīgs smags uzdevums: programā bija grūti veicama Rachmaninova «Rapsodija par Paganīni» temū, un turklāt viņam bija jāizpildīja pēc slavenajiem viesiem — instrumentalistiem, kas šīs vasaras Rīgas Jūrmalas koncertu kavalitāti bija pacēlušies visai augstā līmenī. Pianista Pečerska spēle iepriecināja smalkā pasažo tehnika, diezgan precīzais piesitiens un drosme. Arī smagie akordī skandārba kulminācijas, kuras Rachmaninovs rakstīja «savai rokai», izpildīja pārliecinoši spēcīgi, varbūt gan mazāk sulīgi. Pats priekšnesums nebija pietiekami atrastais, šķita, ka pianistam trūka elpas plašumā. Rachmaninova «Rapsodijā» gan jūtas atturīgās, vietvietām dominē intelektuālais elements, pretējā viņa Otrā klavierkoncerta sulīgajām, plaši plūstošajām emocijām, taču tās krieviskā daba savā dziļākajā būtībā prasa pēc plašuma un dziļuma, it sevišķi liriskajos un dinamiski pacīlātajos skandārba posmos. Vietvietām solista partijas kaprīzle ritmi varēja būt labākā ansambļa ar orķestri.

P. Pečerska uzstāšanās jau tādēļ vien jāapsveic, ka mūsu instrumentalisti pārāk maz dzirdami šādos koncertos. Ir pat manāma negatīva tendence, ka koncertējošie solisti instrumentalisti, klūdami par pedagogiem Konservatorijā vai muzikas skolās, pamazām apklus, atziet no koncertdzīves. Tādu muziku Rīgā ir diezgan liels skaits.

Visumā sekmīgi noritējušajā koncertsezonā jāatzīmē arī dažī trūkumi. Pirmkārt tās plānošana. Pārāk daudz bija akadēmiski smagu programmu, kas nesaklāvas ar vasaras atpūtas laika raksturu; tad līdz sezonas vidum nemaz nebija dzirdams oratoriskais žanrs, bet pēc tam sekoja šī žanra viens skandārbs pēc otra. Sanatoriju un atpūtas namu vienai maīnai, kas dzirdēja tikai oratorijas, būs pavisam vienpusīgs ieskaits par Rīgas Jūrmalas simfoniskajiem koncertiem. Koncertu klausītāji tika bagātīgi iepazīstināti ar izcilēm mākslinieciskām — viesiem, bet Padoņņu Latvijas izcilākā māksliniece nemaz netika parādīti. Nākošajā gadā katrā zinā jāzina PSRS redzamākie diriģenti. To varētu realizēt apmaiņas kārtībā, jau laikus sazinoties ar citām brālīgajām Padoņņu republikām.

A. Darveļevs

JĀCEĻ ATDZEJOJUMU LĪMENIS

BRUNO SAULĪTIS

Pēdējā laikā padoņņu centrālās preses organi vairākos rakstos atkārtoti plevērsuši uzmanību tulkotāšanai un jo sevišķi atdzejošanas jautājumam, norādot uz virkni nopietnu kļūdu, kas radušās tiklab nevēlēšanās, kā nepietiekamas ideoloģiskās un mākslinieciskās modrības rezultātā. Tāpat kā citās republikās, arī mums šai laukā vēl daudz nopietnu trūkumu, kas vispirms atdzimam un pēc tam labojami.

Atdzejot literatūrai arvien bijusi milzīga nozīme mūsu rakstniecības veidošanā. Jo sevišķi tā tas ir padoņņu varas apstākļos, kad samērā jaunā latviešu padoņņu dzeja daudz mēdās no vecāko brālīgo republiku un it īpaši no krievu padoņņu dzejas. Tikai padoņņu laikā arī varēja parādīties klajā visi leģendārie krievu klasiskās dzejas atdzejojumi latviešu valodā. Taču, piecīdamies par paveikto, nedrīkstam aizmirst arī trūkumus.

Ja mums šodien ir pietiekami labi un skanīgi Puškina darbu atdzejojumi, tad gluži pretējs stāvoklis vēl joprojām ir ar Lermontovu latviešu valodā. 1946. gadā Latvijas Valsts izdevniecība publicēja M. J. Lermontova rakstu I sējumu, kurā lasāmi ģenālā krievu dzejnieka liriskie un liroepiskie darbi. Krājuma redaktors Rūdolfs Egls aizrādā grāmatas ievadā: «Lermontovs ir viens no visgrūtāk tulkotajiem dzejniekiem. Viņa domu un izjūtu bagātība vienkāršajā, tomēr dzejiski pilniskajā un ārkārtīgi niansētajā izteiksmē prasa sevišķas iejūtas un vingrības». Atzīstot šo vārdu patiesību, jāaska, ka tieši šo īpašību pietrūcis pašam R. Eglem, kas atdzejojis turpat divas trešdaļas no krājumā ievietotajiem darbiem. Pats nebūdam dzejnieks, viņš gan pietiekami skaidri atsedzis Lermontova dzejas saturu, bet formā un emocijās tik tālu atpalicis no oriģināla, ka vairums šo atdzejojumu šodien latviešu lasītājam var radīt tikai nepareizu priekšstatu par Lermontovu. Latviešu padoņņu dzejnieku un Latvijas Valsts izdevniecības uzdevums dot tautai jaunus, lielājam krievu dzejniekam atbilstošus atdzejojumus.

Visai zemā mākslinieciskā līmenī ir arī nesen izdoto Nekrasova poemu atdzejojumi.

Domāju, ka dzejnieks, kas kādu darbu atdzejojis, nedrīkst apmierināties ar paveikto. Atdzejojums arvien vēl jālabo, jānodara ideoloģiski skaidrāks un mākslinieciski vērtīgāks. Valsts izdevniecībai, sagatavojot klasiku vai padoņņu dzejnieku atdzejojumu jaunus izdevumus, vēlreiz rūpīgi jāpārbauda teksti un jāprasa no atdzejotājiem nepieciešamie uzlabojumi. Tā to, piemēram, darījis Jānis Plaudis, kura darbs — Puškina «Vāra jātnieka» atdzejojums Puškina rakstu jaunajā izdevumā ir labots un krietni veiksmīgāks par to, kas parādījies pirms tam atsevišķā grāmatā. Tāpat noticis arī ar V. Majakovska poemu «Vladimirs Iljičs Lenins», kuras pirmajā atdzejojuma variantā, kas publicēts 1946. gadā, bija sastopami daudzi dažāda rakstura trūkumi, kas, tomēr tikai daļēji, novērsti turpmākajos izdevumos.

Nemaldīsimies, ja teiksim, ka šodien mums jau ir pienemami V. Majakovska darbu atdzejojumi latviešu valodā, taču atdzejotājiem J. Plaudim un P. Vilpam iespējams savu veikumu vēl krietni uzlabot.

Atdzejošana vispār ir ļoti grūts darbs, bet vēl grūtāks tas kļūst tad, ja neprotam attiecīgo valodu, no kuras nākas atdzējot, bet apmierināties ar krievu valodas parindenu starpniecību. Nesen Valsts izdevniecība publicēja antoloģiju «Padoņņu tautu lirika». Diemžēl, ne gruzinu, ne armenu, ne arī uzbeķu valodas latviešu dzejnieki neprot. Daļa dzejoļu, kas šai krājumā ievietoti, bija jau atdzejoti krievu valodā, bet lielam lielam vairumam bija jāatdzejo tieši pēc parindieniem, pie tam dažkārt īpatnējos, latviešu valodā neatdarināmos ritmus aizstājot ar citiem mums iespējamiem un oriģināliem radniecīgiem ritmiem. Tas, protams, prasīja no atdzejotājiem sevišķu rūpību un arī krietnas teoretiskās zināšanas.

Trūkumi un kļūmes atdzejotāju darbā, kuri atklājas, šo antoloģiju gatavojot, var tikt vispārināti, jo vairāk vēl tāpēc, ka līdzīgas kļūdas sastopamas arī citos atdzejojumos, Pieskaršos dažiem zīmīgākajiem gadījumiem.

Kārlī Blau, kas pats dzejoļus neraksta, pazīstam kā krietnu prozas tulkotāju un pie gadījuma arī kā veiksmīgu atdzejotāju. Minētajam krājumam bija iesniegti vairāki viņa atdzejojumi. Daži no tiem bija veikti ar atzīstamām sekmēm, turpretim citi nespēja apmierināt Kāpēc tas tā? Varbūt vienā gadījumā Blaus darbu darījis ar lielāku atbildības sajūtu nekā otrā? Domāju, ka nē. Manuprāt ne galvenais tas, ka ne katram atdzejotājam iespējams labi atdzējot katru autora dzejoļu.

Visi leģendārie citāutu un arī latviešu dzejnieki, to skaitā sevišķi būtu minams Rainis, rūpīgi izvēlējis darbus, ko varētu atdzējot. Lai atdzejojums izdotos, atdzejotājam jāspēj pilnīgi fedzīvoties oriģinālā; oriģināldzejoļa autora aiz-

kustinātām stīgām jārezone atdzejotā. Ja tā būs, atdzejojums izdosies, pretējā gadījumā gaidāma tikai neveiksme. Dzejnieka, kas spētu labi atdzējot katru dzejoļu, manuprāt, nav.

Skaidrs, ka atdzejojot nav iespējams atveidot katru vārdu, katru niansi. Atdzejotājam jāizvēlas svarīgākais raksturīgākais. Un lūk, tieši šī izvēle un pārējo rindu pielāpījums bieži vien rada pilnīgi aplamus šizetiskus gājienus, pat ideoloģiskas nepareizības. Krājumā «Padoņņu tautu lirika» bija iesniegti uzbeķu dzeinieces Zulfijs dzejoļi «Mana dzimtene» kāda mūsu vecākās paaudzes dzejnieka atdzejojumā. Un lūk, radušās starp citu arī šādas rindas:

Ar viņu (laktīgalu, B. S.) dziesmām
manas sasaučās,
Kas dzima tad, kad dzīve bij tik
jauka.

Retinātais teksts ir paša atdzejotāja sagudrots rindas pielāpījums. Bet, ja paskatāmies, redzam, ka laiks, par ko šeit runā, ir 1910.—1912. gads. Atdzejotājs to nav ievērojis, jo citādi nebūtu radusies rupjā ideoloģiskā kļūda. Atdzejotāji vairākos gadījumos bija nozaudējuši oriģināldzejoļos skaidri samanamā autora paša nostāju attēloto notikumos un apmierinājušies tikai ar kailu notikumu atstāstījumu. Protams, arī šos dzejoļus krājumā nevarēja ievietot.

Vienīgi ar paviršību un nepietiekami nopietnu pieeju darbam jāizskaidro virkne gluži komiski aplamību, kas bija radušās vairākos atdzejojumos. Mazs piemērs te Gevorka Emina «Dziesmas par dzērvi» atdzejojums. Iesniegtā variantā, kas, starp citu, publicēts arī 1946. gada literatūras almanahā, atdzejotājs J. Plaudis pēdējos pantos aizmirsis, ka dzejoļis stāsta par dzērvi, un lēk tai celt zemī pie lūpām! Protams, ka oriģinālā nekā tam līdzīga nav.

Gadās arī, ka atdzejotājam nav iespējams veikt savu uzdevumu tādēļ, ka oriģināls uzrakstīts pārāk sarežģītā formā. Šā raksta autoram nav zināms, vai Pāvils Vilps pats izvēlēties atdzejošanai Abulhasema Lahuti dzejoļu «Baltais zelts», vai arī atdzējot uzdevis krājuma sastādītājs. Skaidrs tikai tas, ka Vilps, cietis neveiksmi, nespēdams pārvarēt katru panta pēdējās rindas vienādās iekšējās un noslēguma atskanas. Rezultātā radies pavisam neizprotams dzejoļis. Lūk, dažī panti:

Lūk, jau meitenē tal,
Kura dāļāmā gail,
Zelta darbdiens māj,
Liksmot prātu jau steidz.

Un tal arki plūst,
Valgmī tūrim gūst,
Un, kur vagas tai žūst,
Vilnis klātu jau steidz.

Vēl tālāk lasām:
Nakts jau krēšojot nāk —
Jaunu darbu viņš sāk,
Zemī apkopt viņš māk,
Solī platu — tā steidz.

Baltu ziedu kāds lauks!
Vai nu visus viņš raus,
Lai, kas milzums te plaukst,
Kainos krātu, tā steidz!

Būsim vienā prātis, ka formas spaldi te pilnīgi nomākuši saturu.

Ne vien minētajā krājumā, bet atdzejojumos vispār bieži sastopam valodas kropojumus.

Minēsim kaut tos divānos, ne ar ko neattaisnojamus salikteņus, kas sevišķi bieži atrodami Veras Inberes «Pulkovas meridianā» atdzejojumā, kura vienā pašā lappusē atrodam salikteņus: «norveģiešiem», «Dekartlaiki», «gruvešgrumbas», «ģenijizolots», «fašistmašīna» un «cilvēkdvēsele».

Bieži vien atdzejotāji ļoti labprāt gan lieto lāpamos vārdinus — «ai», «ak», «ut», bet nelieto prepozīcijas, tādā kārtā padarot saturu nesaprotamu vai pāprotamu. Kādas Sevcenko atdzejotājas iesniegtā latviešu tekstā lasām:

— Kauna zīmes pierē vainagota... —
Vai lasītājam te būs saprotams, ka pierē vainagota ar kauna zīmi? Citā atdzejojumā lasām:

Bet tu, mana Ukraina,

Atraine daudz bēdām.

Tikai pārļasot oriģinālu, saprotam, ka te domāta atraine, kurai ir daudz bēdu.

Nepiedodami zemā līmenī atrodas bērnu dzejoļu atdzejojumi. Mūsu priekšā Latvijas Valsts izdevniecības klajā laistās iemīļoto bērnu dzejnieku grāmatas — Sergeja Michalkova «Bet kas ir jums?» un Agnijas Barto «Es dzīvoju Maskavā». Ir labi, ka tās atdzejotas latviski. Kādēļ bērni tā iemīļojusi Michalkova un Barto dzeju? Tādēļ, ka abi autori raksta vienkārši, bērniem saprotami par lietām un parādībām, kas interesē jaunos padoņņu zemes pilsoņus. Pie tam raksta raitos ritmos, labās, pareizās atskanās, kas bērniem sevišķi svarīgi.

Vai visu to sastopam arī atdzejojumos? Jāatzīst, ka ne.

Michalkova grāmatinā atdzejojis Pēteris Sils. Pasēkosim krievu un latviešu tekstiem. Lūk, pirmais pants:

Michalkovs:

Кто на лавочке сидел,
Кто на улице глядел,
Толя пел,
Борис молчал,
Николай ногой качал.

Sils:

Cits uz sola rostījās,
Cits tam blakus grozījās,
Kola kustināja kāju,
Toļa dzeismu skandināja,
Boriss klausījās.

Redzam, ka jau šai gadījumā atdzejotājs nav spējis pārvarēt oriģināla formu, radījis pats savus rindu garumus un atskanojumu kārtību, pie tam pēdējo rindu atstājis neatskanotu. Tāda pati jucekļa ritma un atskaņu izkārtotumā valda visā atdzejojumā. Skaidrās Michalkova rindas:

А у нас огонь горел —
Это раз.
Грузовик привез дрова —
Это два.

Pēteris Sils atdzejojis šādi:

— Mums ir uguns nodzisis.
Tas ir viens.
Auto malku atvedis —
Tas ir divi.

Varbūt varētu šo pantu uzskatīt par ne visai izdevušos burtisko tulkojumu, iesp. parindeni. Dzejas te nav nekādā ziņā.

Pašīrstīsim tagad Barto grāmatinā «Es dzīvoju Maskavā», ko atdzejojusi Mirdza Bendrups. Lasām, piemēram, nodaļu «Petja futbola sacīkstē»:

Barto:

Мамы нету дома!
Петя так и знал:
Не придётся Пете
Ехать на финал.

Bendrups:

— Mamma vēl arvien nav mājā!
Petja jūta, ka būs tā:
Netiks Petja noskatīties
Beigu cīņu futbolā.

Vispirms jau redzam, ka trīspēdu trochaļ rakstītais Barto dzejoļis Bendrupes atdzejojumā pārvērties par četrpēdu trochaļa dzejoļu. Neskaidra ir dzejoļa otrā rinda, jo bērnam var likties, ka vārds «tā» zīmējas uz mammu. Pat pieaugušie nesapratīs, ko nozīmē «beigu cīņa futbolā». Kā zināms, futbolā taču nekādas sākuma vai beigu cīņas nav. Oriģinālā minētais fināls turpretim katram zēnam pasacis, ka te domāta PSRS kausa izcīņas futbola finālsacīkstība, kas katru rudenī notiek Maskavā.

Visā grāmatinā atdzejotāja bieži vien pārkārtojusi oriģināla formu, pārveidojusi atskaņu kārtību. Tieši atskanas bērnu dzejā ir ļoti svarīgs faktors, jo daļi atskanotas rindas bērni ātri iegaumē un pārdzīvo. Abos minētajos atdzejojumos ir bezzāla daudz tādu nepielaujamu atskaņu, kādas ne Michalkovs, ne Barto nelieto Sils plaši izlietojis savā oriģināldzejā iemīļotās viena burtā atskanas trīszilbīgu vārdu neuzsvērtos beigu balsienos, bet Bendrups radijusi divānus sabalsojumus, kas nav ne atskanas, ne konsonances, ne asonances (klājas, aicināju, rodas, lodē utt.).

Vislaunākajā stāvoklī pašreiz atrodas padoņņu dzeismu tekstu atdzejojumi. Val mūsu dzejniekiem nebūtu jānosarkst, ja Demokrātiskās jaunatnes himnā latviešu jaunieši dzied:

— Tumsas spēki ar naidu
Mieram kapu rok baigu.

Cildenā dziesma «Москва — Пекин» atradusi latviskojumu «Ai, Maskava, ai Pekina». Ko nozīmē šie «ai»? Zēlabas vai naivu izbrīnu? Abos gadījumos tas ir nepielaujams.

1950. gadā Latvijas Valsts izdevniecība laudusi klajā krājumu «Jaunatnes dziesmas». Bet, lūk, jaunietis, kas būs mācīties dziesmas no šī krājuma, ar izbrīnu klausīsies, ka Radiokomiteja šīs pašas dziesmas raida ar pavisam citiem latviešu tekstiem, kuri tālu nespēj apmierināt. Katram padoņņu piederim jāprot «Entuziastu maršs». Jā-jautā tikai, ar kādu tekstu, — ar to, kas publicēts grāmatinā, vai ar to, ko dzirdam radio pārraidēs.

Dzeismu tekstu atdzejošanā noteikti jāiesaista arī mūsu leģendārie dzejnieki. Novēl šo darbu tikai uz jauno dzejnieku un gadījuma atdzejotāju pleciem nekādi nav pieļaujams. Izvietojo atdzejojamos tekstus, preses un izdevniecību redakcijām būtu jāievēro pieredze, proti, ka ne katrs, kas vēlas atdzējot, to arī spēj. Redakcijās atdzejojumiem vēl uzstādā pārāk zemas prasības, tāpat recenzenti, rakstot par iznākušajām grāmatām, parasti netiek tālāk par atzīmēm, ka atdzejojumi vairāk vai mazāk pieņemami. Par atdzejojumiem jārunā daudz vairāk un daudz principiālāk nekā līdz šim. Katram dzejniekam un literatūras darbiniekam visiem spēkiem jāpalīdz celt atdzejojumu ideoloģisko un māksliniecisko līmeni.

Terekas kazaku dziesmu un deju ansambļa koncerti

Mūsu republikas mākslas dzīvi pēdējā laikā kuplīnājuši ar savām viesizrādēm tādi izcili ansambļi kā Valsts Uralu koris un Valsts krievu ziemeļu tautas dziesmu un deju ansambļis. Šie mākslinieku kolektīvi parādīja krievu tautas mākslu visā tās krāšņumā un daudzveidībā.

Terekas kazaku dziesmu un deju ansambļis, kas mūsu republikā viesojās ne pirmo reizi, skaita zinā ir mazāks par tiem un arī ārējā ietēpa bagātības ziņā nepaceļas līdz to līmenim, bet šī ārējā vienkāršība un mazais skaits neliedz lieliski izpausies tā repertuāra savdabībai, originalitātei, neaizēno ansambļa snieguma spilgto dinamismu un augsto kultūru.

Mākslinieciskais vadītājs un diriģents A. Vircevs, kormeistars L. Jaresko un deju inscenētājs N. Ignatenko pratuši izveidot nelielo ansambli par interesantu, īpatnēju un saliedētu māksliniecisku vienību.

Liels ansambļa nopelns ir tas, ka viņš prot skatītājam parādīt senās kazaku dziesmas brīvo plašumu, neizdziestošo cīnās garu, padoņņu dziesmas gaišo optimizmu, mobilizējošo spēku, kazaku dejas brašumu un cildenumu.

Iepriecina kora balsu harmoniskais līdzsvars, dziesmu svaigais skanējums, tīrā intonācija un teksta izteiksmīgais sniegums.

Ar lielu pacīlātību koris nodziedāja kazaku dziesmu «Lenīnam, Staļīnam slavu!». Pārliecinoši un spoži izskanēja padoņņu kazaku dziesmas «Mēs esam par mieru», «Satrieksīm sauso vēju» — par staļinisko dabas pārveidošanas plānu, «Par tevi, Maskava» — dziesmu, kurā attēlota mīlestība, ko padoņņu cilvēks veltī savas Dzimtenes galvaspilsētai Maskavai.

Interesantas ir Terekas kazaku senās dziesmas: «Starp pelēkajiem akmeņiem», «Priecājies, Kaukazu», «Teļa, mana ieleja» (solisti I. Trofimenko un A. Perepīlca).

Ar istu tautas humoru, nemāksloti un sirsnīgi koris skandināja krievu tautas humoristiskās dziesmas «Pie zaļā krūmiņa» (solistes L. Kožarova un A. Jakovleva), «Blakus kalniņam» (soliste L. Korotkova) un «Ak, tu apīni, manu apīni».

Ievērojamus panākumus koris un solisti guvuši padoņņu skaņražu dziesmu iestudējumos. Te vispirms jāatzīmē ansambļa apdāvinātā soliste L. Korotkova, kura sasniedz lielu izteiksmību Blanteras «Dziesmā par kazacietī». Dziedātāja svaigā, skanīgā, dramatiskā nokrāsā bagātā balss, viņas izteiksmīgais deklamējums, dziedātāja sirsnība izraisīja klausītājos lielu sajūsmu. Izjusti, ar lielu dramatisku kāpinājumu solisti L. Aleksejeva un S. Klimasovs nodziedāja Novikova dziesmu «Ak, teic man, dēls».

Īpaša vieta koncerta programā ierādīta dejām. Ansambļa dejojāju grupa sasniegusi ievērojamu meistarību stila ziņā savdabīgo, tehniski ļoti grūto kazaku deju veidojumā, Terekas kazaku kara dziesmā «Pie Terekas upes» dejojāju kolektīva vīriešu grupa lieliski veica deju ar zobeniem. Šīs dejas zīlbināto dinamika, lielā prasme zobenu pielietošanā, bagātīgais choreogrāfiskais zīmējums atstāja ļoti lielu iespaidu. Gluži pretēja vīriešu brāzmaināji dejai bija sieviešu rotaļdeja ar dziesmu, kas pierakstīta Esentuku stāpicā. Saprātni skan sieviešu dziedājumā. Gulbijiem līdzīgi uz skatuves slīd meitenes, cik daudz vienkāršības un pasīdēnas, cik daudz lieguma un cēluma ir krievu sievietes kustībās! Tikai brīžiem kā liesma noplīvo dzeltenī sarkanle laka-tīni dejojāju rokās.

Ansambļis darījis pareizi, nepiesātinādams šo deju ar sarežģītām kombinācijām un grupējumiem, saglabādams tajā tautas dejas sākotnējo skaidrību, dzidrumu.

Labi iestudētajā dejā «Kazaku kadriļa» ansambļis veiksmīgi, ar lielu mēra izjūtu izmanto rotālas elementus. Bālāk inscenēta, bet labi sniegta deja «Kazacinā».

Ļoti oriģināls, savdabīgs ir dziedātāju un dejojāju kopīgais uzvedums «Ražas svētki». Dzīves priecīgā, līksnā dziesma, kas stāsta par kolchozu bagāto ražu, par padoņņu cilvēka apgaroto darbu, nobēdīgas ar skaistu deju. Šīs dejas choreogrāfiskās valodas bagātībā ārkārtīgi spilgti izpaūzās kazaku deju raksturīgās iezīmes. Plaši izpētusi rokas, it kā traucošas augšup ērgļa lidojumā, pacelas uz pirkstgaliem vīrieši. Vienu acumirklī viņi paliek sasīngusi šādā stāvoklī, lai pēc tam mestos straujas dejas virpuļi. Apbrīnojamus griezienus un lēcienus, vis-sprežīgākās ķermena, roku, kāju, galvas kustības viņi veic ar virtuozu precizitāti. Graciozi, viegli slīd meitenes; pāuzot kustībās dzīļu cīnu un apbrīnu, viņas pavada vīrieši, izveidojot vienotu kolektīvu deju kolchoza darba uzvarai par sodu.

Rīgas darba laudis vēltīja lielu atsaucību un atzinību Terekas kazaku dziesmu un deju ansambļa interesantajai, savdabīgajai jaunradei.

Sam-Hiors

Jaunas grāmatas

Latvijas Valsts izdevniecības apgādā iznākušās šādas jaunas grāmatas:

Sadridins Aini. Buchara. Atmiņas. Tulkojis K. Blaus. 388 lpp. Maksā 12 rubļu 80 kap.

V. Bianki. Namīšs. Tulkojis Pāvils Vilps. A. Belcovas un V. Krigeres oriģinālitogrāfijas. 17 lpp. Maksā 3 rubļus.

Krievu tautas pasakas. Sakārtojusi L. Paže. Tulkojis A. Ozola-Sakse. Ilustrējis A. Toropins. 36 lpp. Maksā 5 rubļus 30 kap.

S. Michalkovs. Tēvočis Stjopa. Atdzejojis P. Sils. Ilustrējis V. Kovalevs. 24 lpp. Maksā 2 rubļus 50 kap.

PAR MIERA PAKTU!

Danija. Miera cīnītāju pašizlīdzīgo pūliņu rezultātā Danijā savākti vairāk nekā 116 tūkstoši parakstu Vispasaules miera padomes Aicinājumam par Miera Pakta noslēgšanu starp piecām lielvalstīm.

Pēdējā laikā Kopenhāgenas ielās un ielās bieži vien var redzēt šādu ainu: ap agitatoru — parakstu vācēju, kas atrodas uz improvizētas tribīnes, pulcējas garāmāji, lai noklausītos, ko viņš darīs zināmu par varenos kustību, kas izvērsusies visās zemēs, aizstāvo miera. Parasti turpat līdzās, zem liela plakata ar Aicinājuma tekstu, norisinās parakstu vākšana.

Laikraksts «Land og Folk» ziņo par jaunu agitācijas veidu, ko izmanto parakstu vācēji Danijas galvaspilsētā. Rītos viņi vienā no Kopenhāgenas rajoniem — Nerobro — izdala cilvēkiem, kas steldzas uz darbu, agitācijas materiālus

ar vispusīgām, interesantām ziņām par kustību pret jaunu karu. Vakaros parakstu vācēji sagaida tos, kad tie nāk mājās no darba, un uzaicina parakstīt Vispasaules miera padomes Aicinājumu. Zinādami, par ko ir runa, darba laudis laborāt pievienojas prasībai par Miera Pakta noslēgšanu. Šī agitācijas forma izrādījusies ļoti iedarbīga un veiksmīga. Kopš tā laika, kad to sāka pielietot, ievērojami pieaudzis Kopenhāgenas iedzīvotāju skaits, kas parakstījuši Aicinājumu.

Anglija. Laikraksts «Daily Worker» publicējis Anglijas miera aizstāvēšanas komitejas atklāto vēstuli, kas tikusi izplatīta starp pašreiz sanākušā britu tirdzniecības kongresa delegātiem Blek-pulā.

Atklātajā vēstulē norādīts, ka vairākas arodbiedrības, kuras apvieno pāri par 2 miljoniem strādnieku, atbal-

sta ierosinājumu noslēgt Miera Pakta starp piecām lielvalstīm, ieskaitot Kinas Tautas Republiku, ko angļu valdība atzinusi. Šāda vienošanās tūlīt dotu rezultātus. Materialās vērtības, naudas līdzekļus un cilvēku rezerves, kas tagad tiek iztērētas bruņošanās sacensībā, varētu izmantot iedzīvotāju materiālās labklājības celšanai. Būtu vairāk preču un cenas kļūtu zemākas. Un visi laudis varētu dzīvot mierā.

Anglijas miera komiteja norāda, ka angļu valdības tagadējās politikas rezultātā tiek apbruņotas bijušās ienaidnieka valstis, kurās pie varas ir tie paši agrākie profašisti.

Atklātā vēstule noslēdzas ar aicinājumu, lai visi kongresa delegāti parakstītu Vispasaules miera padomes Aicinājumu par Miera Pakta noslēgšanu starp piecām lielvalstīm.

Tā ir viņa — otra Amerika!

HOVARDS FASTS

Kopā ar Miera aizstāvēšanas Tautas kongresa pieci simti delegātiem es iekāpu Pensilvānijas stacijā speciālā vilcienā, kas devās uz Čikagu. Un man šķiet, ka tajā brīdī es saskatīju jaunu laikmetu Amerikas vēsturē.

Man, katrā gadījumā, cīņas gājienā par mieru sākās jau vilcienā. Tajā brauca visi tie cilvēki, kas panāca, ka Miera aizstāvēšanas kongress Čikagā bija pilnīgi citāds nekā jebkuri kongresi, kas kādreiz notikuši Amerikā.

Vilcienā atradās delegācijas, kas pārstāvēja pusduci liello arodbiedrību, vairāki simti nēģeru, desmitiem cilvēku, ko bija sūtījušas amerikāņu mātes un jaunatne.

Ap pulksten 11 vakarā vagonā, kur biju es, sapulcējās ap 150 cilvēku — nēģeri un baltie, ļaunieši un sirmgalvi. Vini visi vienprātīgi dziedāja, Dzirdēju, ka vagona pavadoņi pateica vienai no sievietēm — mūsu delegācijas dalībniecēm:

«Nekad vēl neesmu sastapis tādus laudis. Nekad neesmu redzējis tādus lieliskus cilvēkus. Nekad neesmu varējis iedomāties, ka Savienotajās Valstīs ir tādi cilvēki.»

Tāpat reaģēja, ieraugot mūs, gandrīz visi, ar kuriem sastapāties. Tā tas bija gan ar viesnīcas kalpotāju personālu Čikagā, gan ar tramvaju konduktoriem, gan ar taksometru šoferiem, ar visdažādāko profesiju laudīm, kas nāca saskarē ar mums.

Bija skaidrs un neapstrīdams: mēs dzīvojam zemē, kur tautai vajadzīga miera un kur tauta alkst miera. Tieši tāpēc vienkāršie laudis izturējās pret mums, delegātiem, ar dziļu cieņu. Vini

jūsvoja par delegātiem tāpēc, ka tiem bija pietiekami daudz spēka un drosmes, lai atklāti uzstātos par mieru.

Čikagas kongress kļuva par vienu no visspēcīgākajiem pārdzīvojušiem mēnā mūžā. Tā bija sanāksme, kurā piedalījās tūkstošiem cilvēku, apvienojusies pēc pašu gribas miera vārdā.

No Ņujorkas ieradās kažokādu un ādu rūpniecības strādnieki, sabiedriskie darbinieki skolotāji, elektrīki, dažādu iestāžu darbinieki.

No Detroitas — simtiem strādnieku, kas nodarbināti autorūpnīcās (it īpaši no Forda uzņēmumiem), elektrīki.

No Čikagas — strādnieki iesaiņotāji, elektrīki, metālējēji.

Visumā tā bija visautoritatīvākā miera cīnītāju arodbiedrību biedru sanāksme, kāda jebkad redzēta Amerikā.

Lielā loma kongresā bija nēģeru tautas delegātiem. Nēģeru pārstāvniecība bija ievērojama ne tikai statistiskā ziņā. Vēl svarīgāks apstāklis ir tas, ka delegāti nēģeri, it īpaši sievietes, ar savām runām parādīja mums, ka viņi ir dedzīgi un apgaroti cīnītāji par mieru.

Gribu pastāstīt šajā sēkarībā par kādu notikumu kongresā. Vakarā, starobrīdī, kad kongresa dalībnieki skandināja miera dziesmas un deklarēja mieram veltītas dziesmas, uz skatuves uzstājās nēģeru auguma vienkārša nēģeru sieviete mājsaimniece, kas visu savu mūžu sūri, grūti strādājusi, un nolaišā lielisku poemu par nēģeru un balto sieviešu lomu miera kustībā. Kad

viņa bija beigusi, visi zālē esošie piecēlās kājās un sarīkoja viņai vērtīgu ovāciju. No kurienes šī vienkāršā darba rūke, kuru mēs diskriminācijas un apspiešanas jūgs, emelās tādu spēku un talantu? Tā avots ir viņas tautas nacionālā mākla un amerikāņu strādnieku šķiras jaunrades spēki.

Čikagas kongresā mēs, delegāti, daudz ko uzzinājām. Mēs uzzinājām, cik liela ir meksikāņu kalnraču, zvejnieku un laukstrādnieku nabadzība un beztiesība mūsu zemē. Uzzinājām, ka seši miljoni darba cilvēku, pēc izcelšanās spāņi, kas dzīvo Amerikas Savienotajās Valstīs, ir gatavi veltīt visus savus spēkus miera kustībai.

Mēs izpratām, ka varenie, bet vēl neizvērsušie strādnieku šķiras spēki modina bailes mūsu zemē: valdītājos, kas zaudējuši prātu un traucas izraisīt karu.

Kongresā skali atskanēja istās Amerikas balsis. Tā bija preriju fermeru, dienviņu nēģeru — pusgraudnieku, rakstnieku, mākslinieku, mājsaimniecību, visu tautību strādnieku balss.

Nav ko brīnīties, ka Trumens un Ačsons izbīdīja Čikagas kongresa un darļa visu, lai to iziauktu.

Kongresa zālē valdīja īsts cīņas gars. Un, lūk, no tā tad arī Trumenam, Ačsonam un Volstrita bosiem patiešām jābaidās. Neraugoties uz daudzu gadu launos nolūkos piekopto bezprātīgo un melīgo propagandu, Amerikas tautu tomēr nav izdevies pārliecināt, ka karš ir «nepieciešams» vai «nenovēršams». Amerika tauta ir apņēmības pilna nepieļaut jaunu karu.

Esmu amerikaniete

Šā progresīvā amerikāņu presē publicētā raksta autore ir Holivudas kinoaktrise Heila Sonderharde. Viņas vīrs — režisors Herberts Bībermans — ietilpst amerikāņu progresīvo kino darbinieku grupā, kuras savā laikā ar Amerikas Savienoto Valstu tiesas spriedumu ieslodzīja cietumā. Viņas progresīvo uzskatu dēļ arī Heila Sonderharde šā gada martā kopā ar Holivudas scenaristu, režisoru un aktieri lielu grupu lika ierasties pretamerikaniskās darbības izmeklēšanas komisijā. Bet Heila Sonderhardi nenobē-

dēja «apvainojumi», kuras pret viņu vērsa komisijas priekšsēdētājs — reakcionārais kongresmens Vuds. Kopā ar Hovardu da Silvu, Uoldo Solju un Polu Džeriko drosmīgi aizstāvēdama amerikāņu tautas demokrātiskās tiesības, viņa paziņoja komisijas locekļiem: «Es noteikti uzstājos pret pašreizējo kara histeriju, pret visu mūsu brīvību apspiešanu, kas pavada to.»

Savas ar Heila Sonderharde aktīvi piedalījās miera aizstāvēšanai veltītā Tautas kongresa darbā Čikagā.

Izvēlējos mani. Mans dēls atvēra durvis cilvēkam, kurš palīdzēja aicināt mani. Cilvēks pasniedza man dokumentu ar kongresmena Vuda parakstu, dokumentu, kas ir nāves noraidījums manai materiālajai labklājībai, dokumentu, kas nozīmē, ka mani centīsies novārdzināt, nomērdēt, ja es nepateikšu...

Ja es nepateikšu šovakar: «Virs Maskavas jānomet atombumba. Karš nav novēršams. Armijā jāiesauc sešpadsmit gadus veci jaunieši. Un ja es to visu pateikšu, tad pretamerikaniskās darbības izmeklēšanas komisijā mani uzskatīs par «labu amerikanieti». Tad man būs atļauts atjaunot manu mākslinieces darbību — manu darbu, ko katrā minūti.

Man tad, varbūt, būs atļauts ielot vienu no galvenajiem lomām kādā filmā, kas cildina masveida iznīcināšanu.

Vai man sagādā lielas pūles pateikt ar zināmu natosu pāris vārdus — pavisam tikai pāris vārdus, kas nestu man «drošību» un uzslavu, kas pavērtu man ceļu manas «brīvās» profesijas laukā, divus vārdus — «aizstāvēšanās karš». Tikai šos divus vārdus — un mans fotoattēls atkal parādīsies ilustrēto žurnālu lappusēs. Vai dažus citus vārdus, kuru vīni mil, vārdus, kas demonstrē viņu augstprātību un nicināšanu pret visu apkārtējo.

Neesmu nēģeriete, neesmu krieviete, nedz arī kuniete. Ko nozīmē man šie cilvēki? Kāpēc es nevaru pierast pie domas, ka dzīve labākajā gadījumā nozīmē nesaudzīgu cīņu, ka visi šie cilvēki ir mani ienaidnieki un ka uzvarēt viņus var vienīgi ar spēka palīdzību?

Tācu es nevaru aprast ar šo domu, jo tie ir fašistu meli, bet es neesmu fašiste un nevaru tāda būt. Tomēr tas ir tikai patiesības daļa. Ja es neesmu fašiste, es jūtos saistīta brālības saītēm ar visiem tiem, kuri ir skaidrībā, cik šausmīga katastrofa būtu trešais pasaules karš, un kuri jebkuros apstākļos turpinās cīņu par miera saglabāšanu.

Sakarā ar to kongresmena Vuda komisijas locekļi apvainos mani, ka es milu nēģerus un «sarkanos», ka es esmu miera idejas piekritēja. Tāpēc viņi arī sauc mani par neamerikanieti. Kā lai saprot šo naidu, naidu, ko izraistījis tikai tas, ka tu mil cilvēkus, mīli tik spēcīgi, tik dziļi?

Ne visi, kuru milu, mīl mani. Bet es nebūšu vientuļa. Aiz manis nostāsies ļoti daudz krievu cilvēku no to vidus, kas tagad dzīvo zemes virsū, un no tiem, kas krituši varoņu nāvē.

Ar mani kopā būs cīnītāji, kas krita cīņā pret frankistiem Spānijā, ar mani kopā būs viņu bērni, kas kļuviši par bāreniem. Mātes, mīlestība uz šiem bāreniem vienmēr sasildīs asinis manās dzīslās. Pirms dažiem gadiem devos uz Meksiku, lai pateiktu mierinājuma vārdus šiem mīļajiem bērniem. Pateicu viņiem, ka tiem nav jābīstas nākotnes, ka visas viņu lielās un skaistās cerības piepildīsies. Vai varu tagad nodot viņu cerības, vai kaut tikai atļaut to, ko pati esmu viņiem solījusi!

Nu jau piecpadsmit gadus es, neraugoties uz visiem valsts departamenta politiskajiem manevriem, sniedzu palīdzību Kinas drošīdīgajiem dēliem, no kuriem daudzi atdevuši dzīvību par savu bērnu tiesībām būt par

pašu zemes saimniekiem. Šo palīdzību turpinu sniegt arī tagad. Vārdos un darbos visus šos gadus esmu paudusi savu pārliecību, ka viņus gaida apbrīnojami skaista nākotne, kaut gan nekad nedrīkstēšu pat sapņot, ka viņi izcīnīs neatkarību tik drīz. Vai man ir tiesības ticēt pašas cerību piepildīšanās iespējai mazāk, nekā ticējuši viņi!

Manā pusē — miljoniem padomju cilvēku, kas atdevuši savu dzīvību cīņā, un viņu bērni. Nekad neaizmirsīšu, kādu pateicību esmu parādā viņiem, tiem, kas pārvērtis šausmu dienas, ko pārdzīvoju 1942. un 1943. gadā, kad bez bailēm nevarēju raudzīties uz saviem bērniem, par uzvaras dienām, par lielu svētku dienām.

Neesmu aizmirsusi; mūsu kritušos, amerikāņu ierindas kareivjus. Vini palika gulam kauju laukos Eiropā, lai aizrautu sev līdzīgu fašismu un pasargātu no tā mūsu zemi. Tagad, tāpat kā nākamībā, viņu piemiņa būs man dārga.

Nē, es neesmu vientuļa.

Man ir zināma vīrišķīgu, krietnu cilvēku — miera mīlētāju sabiedrība. Esmu ieslēgusi viņus visus savā sirdī un izjūtu viņu tuvību šajās grūtajās dzīves stundās. Es nekad nenodošu šos cilvēkus, kas uz mani raugās uzticības pilnīgiem skatieniem.

Jūs jautājat man, kongresmen Vud, kas es tāda esmu?

Es jūms atbildēju:

Esmu tautas pārstāve, kurai uzticēts runāt par progresu, brālības un miera vārdā.

Esmu amerikaniete

Heila Sonderharde

Latvijas PSR Valsts teātra institūta aktieru fakultātē šogad uzņemti 20 studenti. Attēlā: 1. kursa studenti klausās lekciju aktiera meistarijā. Priekšplānā institūta direktors K. Jālnskis un kursa vadītāja V. Baļuna. J. Krieviņa uzp.

Muzikalās komedijas teātra celtniecībā

Muzikalās komedijas teātra ēkas celtniecība, kas turpinās jau ilgāku laiku, tuvojas nobeigumam. Kapitālā rekonstrukcijai, būtība pilnīgi no jauna uzceltājam teātra namam līdz šā gada 5. novembrim jābūt pilnīgi gatavam ekspluatācijai.

Galvenie būvdarbi faktiski jau ir noslēgušies. Pašlaik pilnā sparā rit telpu iekšējā apdare un nepieciešamās tehniskās iekārtas montāža. Neseni teātri pabeidza skatuves grīdas klāšanu. Fuajē strādā apmetēji, veido skulpturālos izrotājumus, krāso aktieru gērbtuvēs sienas. Kā to apgalvo celtniecības priekšnieks inženieris I. Morozovs, visus iekšējās apdāres darbus pabeigs līdz 15. septembrim.

Celtniecībai visumā sagādāts nepieciešamais darba spēks. Trūkst vienīgi tādu speciālistu strādnieku kā podiņu plākšņu liecēju un gipsa izrotājumu piestiprinātāju. Nodaudz var aizkavēties skatuvi zāles akustiskā apdare, ja laikā nepienāks no Armēnijas pumeks. Neraugoties uz visu to, ir pilnīgi pamats cerēt, ka celtnieki — Latvijas PSR Dzīvokļu un civilās celtniecības ministrijas Celtniecības un montāžas pārvaldes Nr. 1 kolektīvs — veikš darbus paredzētajos termiņos.

Visvairāk apdraudētais iecirknis pašlaik ir tehniskās iekārtas montāža. Teātri iekārto saskaņā ar padomju tehnikas visjaunākajām atzīmām. Tajā paredzēta vismodernākā apkures sistēma — centralizēta ar kalorifieriem, lielaudas ventilācijas ierīce, ļoti moderna elektroiekārta, ieskaitot savu transformatoru apakšstaciju. Visu ierī-

ču sagādāšana ir «pasūtītāja» — Latvijas PSR Ministru Padomes Mākslas lietu pārvaldes pienākums. Mākslas lietu pārvaldes darbinieki labprāt nosauca ļoti lielu skaitu iemeslu, kuru dēļ aizkavējas ierīču piegāde: te ir gan nokavēšanās ar projektu iesniegšanu, gan līdzekļu trūkums, kas radies tāpēc, ka tie nav atvēlēti laikā, gan vēl daudz kas cits. Bet ja runāsim nopietni, tad vislielākais trūkums ir nepietiekamā operativitāte pašas Pārvaldes darbā.

Ļoti lielas grūtības rada elektriskās iekārtas sagādāšana. Pagājušajā gadā pieprasījums pēc tās neiesniedza laikā. Arī šogad šo pieprasījumu ziņā valda liela neskaidrība un jucekļi. Ne vienmēr pieprasījumi ir pareizi adresēti, tiem bieži vien ir arī citi nopietni defekti. Gadās, ka nosūta uz Maskavu pieprasījumus pēc tādām lietām, kuras bez jebkādam grūtībām var atrast tepat republikā. Dažkārt pat rodas smieklīgs stāvoklis: tā par lielu problēmu kļuvusi 700 kg kaņepāju virvju saņemšana.

Kaloriferu un centralizētas apkures sistēmas trūkums var aizkavēt apkures sistēmas savlaicīgu laišanu darbā. Šā gada siltā vasara drīz beigsies, bet apmetumi un krāsojumi prasīs siltumu žūšanai.

Te minēts tikai galvenais no visas tehniskās iekārtas, kā vēl trūkst, bet tas tālu vēl nav viss. Ja vārda pilnā nozīmē tuvākajās dienās netiks veikti visapņēmīgākie, visnoteiktākie pasākumi trūkstošās iekārtas saņemšanai — teātra ēkas nodošana ekspluatācijā paredzētajā termiņā būs nopietni apdraudēta.

Lasītāju vēstules

APSŪNOJUSI BIBLIOTEKA

Padomju zemē stingras un biedriskas kritikas gaismā apskata ikkuru uzrakstītu grāmatu, ikkuru jaunu dramatisku darbu. Varētu domāt, ka grāmatu krātuvēm, sevišķi masu bibliotēkām, ar kuru starpniecību miljoniem grāmatu atrod ceļu pie padomju lasītājiem, tāpat rūpīgi jāpārbauda, ko tās dod šiem lasītājiem. Gandrīz neticami, ka vēl atrodamas bibliotēkas, kur izsniedz grāmatas ar kaitīgu saturu, grāmatas, kurām senālu vērtība.

Viens no tādām bibliotēkām atrodas Kuldīgā, Kultūras nama telpās. Šo bibliotēku ļoti iecienījuši jaunatne, un tā ir lielākā rajona centrā.

Ja Kuldīgas strādnieks vai jauniešs cienī dzeju, tad dzejas laukā šai bibliotēkā viņš kuplā skaitā atradīs buržuāziskās Latvijas formalistus, dekadentus, buržuāziskos nacionalistus. Piemēram: Apesdēļa dzejas krājumus «Es un mans», «Gar aizas malu», Arna «Līktnieģis celi» (1923. g.), Kārļa Jēkabsona «Dzīl mieders» (1922. g.), Līgotsu Jēkaba «Pusdienas tveicē», Jūlija Rozes «Fontans», Andreja Kurcija «Dziesmas melnbaltai madonnai» un «Pasaules klajumā».

Prozā lasāmi: Kārļa Zarīna «Spīganu purvā», L. Zamaic «Direktors Kazrags», Ivandes Kaijas «Dzintarzemē» un «Sfinksas», Zeltmata «Līgu līlijas» un

«Sarkanās līlijas», Augusta Mežsēta «Apburta pilsēta», «Dāma rožainā plīvurā», «Savādji likteņi», Emīlijas Prūsas «Stāsti un skices», Aidas Nedras «Sievās».

Angļu imperiālisma rakstnieks Kiplings pārstāvēts ar grāmatu «Kims», pie kam uz kartotēkas kartītes tā reklāmā šādiem vārdiem: «Romāns no Indijas tagadējās dzīves». Kas gan vēl vairāk vajadzīgs, lai dezorientētu kādu jauniešu, kurš interesējas par tagadējo Indijas dzīvi?

Bibliotēkā uzglabāties Mirko Jeluziča romāns «Julius Cezars», kuru padarīja slavenu hitlerieši, jo viņš romanu seriāli aprakstīja «stipras personības», kas «darina vēsturi». Šos Jeluziča darbus cēla un cildināja arī latviešu fašisti. Sniclera «Kazanovas atgriešanās» lasāma Plensnera un «Tereze» Roberta Krodera tulkojumos. Baltgvardu emigrantu literatūras pārstāvji reprezentēti ar Jevgenija Čirikova «Tarchanova dzīvi» un tumsas, nīkna padomju tautas ienaidnieka Mereškovska romāniem.

Piemēnētais grāmatu saraksts liecina, ka Kuldīgas rajona bibliotēka ir apsūņojusi. Neitrālu grāmatu nav, grāmatas ir vai nu mūsu labākie draugi, vai arī ienaidnieki.

Nākamajā nedēļā

Šodien Kultūras un atpūtas parka brīvības teātri Operas un baleta teātra mākslinieku koncerts. Sākums plkst. 17.

Apģabala vīrsnieku namā radoša darba vakars. Piedalās PSRS tautas mākslinieks, Staļina premijas laureāts N. Simonovs. Puškina vārdā nosauktā Leningradas Akademiskā drāmas teātra un Leningradas filharmonijas mākslinieki. Sākums plkst. 21.

10. septembrī Latvijas Padomju mākslinieku savienībā gleznotāju sekcijas sanāksme. Sākums plkst. 18.

11. septembrī Latvijas Padomju mākslinieku savienībā lietiskās mākslas sekcijas sanāksme. Sākums plkst. 19.

13. septembrī Latvijas Padomju rakstnieku savienībā tulkotāju sekcijas sanāksme. Zinojums sakarā ar «Pravdā» un «Literaturnaja Gazeļa» ievietotajiem rakstiem par dailliteratūras tulkojumiem. Sākums plkst. 19.

14. septembrī Latvijas Padomju rakstnieku savienībā dzejas sekcijas sanāksme. Izlirās Mirdzas Kempes dzejoļu krājumu «Mieram un dzīvībai». Referenti Andrejs Balodis un Pēteris Sils. Sākums plkst. 19.